

EVANGÉLIKUS Élet

**Szakadatlan
istenközelségben
– Száztíz éve született
Túrmezei Erzsébet**

Boldogok a keresők

**Kilátástalan helyzetek
és Isten angyalai**

*„Lehetetlen helyeken is
beszélek Istenről”*

**Antal Adrián a TrollFociról,
az evangélikusságról
és az ökumenikus házasságról**

KEDVEZMÉNNYEL KAPHATÓ

MENNYEI HÁLÓZATBAN

CSERMELY PÉTER
akadémikussal beszélget
Boda Zsuzsa

3700-Ft helyett 2960 Ft

**Kérdések és válaszok láncolatán végighaladva
e beszélgetőkönyv végére kirajzolódik előttünk
a tudós-akadémikus jézusi mosolytól ragyogó arca.**

/ Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök

**Aki Péter közelébe kerül, hamar úgy érezheti: Isten gyermekeként
nincsenek egymástól elválasztó korosztálybeli különbségek.**

/ Boda Zsuzsa, a beszélgetőtárs

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

ŐSZINTÉN ÉS ÉPÍTKEZVE

E lapszámunk megjelenésének dátuma egybeesik a házasság hetének (február 13–20.) kezdetével, így a házasságról – örömeiről, buktatóiról, a közös istenkeresésről – szóló cikkekkel is készültünk olvasóinknak.

„A házasság nem cél, amellyel minden rendbe tehető, hanem Istentől kapott ajándék, egy olyan életforma, amely paradox módon megtartóerő akkor is, amikor nincs minden rendben” – írja Baranyayné Rohn Erzsébet a házasság hetére szánt, mélyen elgondolkodtató jegyzetében, melyben szó esik a látott, családi és egyéb mintákról, illúziókról, szerelemről.

Címlapunkon Antal Adrián látható családjával. Magyarország futballal foglalkozó legnépszerűbb oldalának, a *TrollFocinak* a szerkesztője büszkén beszél evangélikusságáról, ökumenikus házasságáról, miként arról is, hogy sokszor vállalja az építő vitákat Istentől, hitről, akár még vidéki meccsek látogatásakor is.

A német pietizmusnak a magyarországi evangélikus diakóniára tett hatásairól írt izgalmas történelmi vizsզatekintőt Kondor Boglárka. Cikkéből megtudhatjuk, hogy a reformáció megindulása után két évszázaddal az egyház ismét megújulásra ment keresztül, és ennek hatására számos kezdeményezés bontakozott ki, amelyeknek köszönhetően a 19. század utolsó éveiben Magyarországon is elkezdődhetett a diakóniai szolgálat.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem színes kínálatát személyes hangvételű összeállításban mutatjuk be, hiszen az intézménybe a leendő lelkészek, hittanárok mellett például mentorpedagógus-jelöltek is járnak. A hallgatók gondolataival is szeretnénk meghozni a kedvet fiataloknak és idősebbeknek egyaránt a jelentkezéshez. Egyházunknak szüksége van most is nagyon az utánpótlásra, ahogyan az egymás iránti szeretetre és az őszinte közösségépítőkre is.

■ KÉZDI BEÁTA

Szakadatlan istenközelségben

„Hála, Uram, minden jóért” – kezdte a *Hálaének* című versét a százötven éves született Túrmezei Erzsébet. Az evangélikus diakonissza költőnő nemcsak a szívében érezte úgy, hogy a nehézségek közepette is a hálaadás a legfontosabb, de életével, verseivel, igei szolgálataival erre buzdított másokat is.

12. oldal

„Lehetetlen helyeken is beszélek Istenről”

Magyarország futballal foglalkozó legnépszerűbb oldalának, a *TrollFocinak* az evangélikus szerkesztője keresztényként jóban van Istennel. Antal Adrián arról is beszélt lapunknak, hogy mint hívő ember kifejezetten kedveli, amikor egészséges vitákat folytathat ateistákkal Isten létezéséről.

23. oldal

„Mikor körülnézek, hirtelen otthon érzem magam”

„Alapvető volt édesapám számára, hogy figyeli az új könyveket is; ha nem olvasott is el mindenkitől mindent, de tájékozódott. Minden érzékszervével szívta magába az irodalmat” – mondta el lapunknak Esterházy Marcell. Az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár ünnepélyes átadása után kérdeztük őt.

32. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Kovács Erzsébet	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Zsednai Józsefné	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Lázár Zsolt esperes írása	14
Az igehirdető műhelyében • A kilométereket róva: Czöndör István	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Interjú • Beszélgetés Bácskai Károllyal az Újszövetség nyelvi titkairól	18
Múltidéző • Ébredésből szeretetszolgálat	20
Jegyzet • Lélekcsozogatás és vigasztalás • Balczó Mátyás írása	22
Interjú • Antal Adrián a <i>TrollFociról</i> és az ökumenikus házasságról	23
Riport • Hazakerült az életmentő Biblia	26
Nézőté • Zavarba ejtő film <i>Az unoka</i>	27
Jegyzet • Maradjunk együtt! • Baranyayné Rohn Erzsébet írása	28
Ajánló • Szerlemládkó, avagy a házasság dicsérete	29
Fókusz • A házasság hete	30
Interjú • Esterházy Marcell az egyházunkhoz került családi könyvtárról	32
Ifjúság • Megvan az ideje a farsangnak • Hegedűs Attila rovata	34
Krónika • Hírek, tudósítások	36
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Kézdy Péter	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Kovácsné Sterczler Rita	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Molnár Zsófia fizika és német szakos tanár – Debrecen. Kereszténységem az identitásomat jelenti, azt az alapot, ami meghatározza, hogy ki vagyok. Abban bízom, hogy megnyilvánulásaimban, közvetlenségemben, másokhoz fordulásomban tükröződik, hogy Istenben hívő evangélikus vagyok. Szüleim nem jártak templomba, nem voltak keresztények. Isten úgy igazította az utamat, hogy református általános iskolába járhattam, majd a Debreceni Református Kollégiumban érettségiztem. Már kiskoromban megértettem, hogy Isten van. Az istenhit így nemcsak azt jelenti a számomra, hogy istentiszteletre járó ember vagyok, hanem meghatározza a hétköznapjaimat is. Én nemcsak örülök, ha valami jó történik, hanem tudom, hogy van, akinek hálát adhatok!

Az imádság számomra olyan, mintha Isten ölelésében lennék. Az ölelés nem egyirányú, ebben mind a ketten benne vagyunk. És nemcsak akkor öleljük meg egymást, ha bánatom van, vagy segítséget kérek, hanem örömben is összeborulunk. Az úrvacsorában nemcsak a kegyelmet, Isten szeretetét élem meg, hanem a gyülekezettel való szövetségkötést is. A gyülekezetünk számomra az otthont, a „hazaérkezést” jelenti. Itt nincs fölényeskedés, őszintén együtt vagyunk, szeretettel fordulunk egymáshoz. Olyanok vagyunk, mint egy nagy család.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a Facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

Lovagi címet kapott Kemenesmagasi evangélikus polgármestere

A Magyar Kultúra Lovagja címmel tüntették ki Sebestyén Zoltán Gyulát, Kemenesmagasi polgármesterét, a helyi evangélikus gyülekezet felügyelőjét az általa vezetett település életminőségének sokoldalú fejlesztéséért. A lovaggá ütési ceremóniát a magyar kultúra napján, január 22-én tartották Budapesten, a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központban.

Forrás: Evangelikus.hu

ORATIO OECUMENICA

[Lelkész:] Úr Jézus Krisztus, bűnösök barátja! Személyválogatást nem ismerő irgalmadban és végtelen kegyelmedben bízva fordulunk hozzád könyörgésünkkel.

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy felismerjük elveszett, bűnös voltunkat, és alázattal megvalljuk, mily nagy szükségünk van közelségedre. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy megértsük örök szereteted titkát. Szent szavaddal vedd célba szívünket, hogy egész életünk neked tetsző istentisztelet legyen. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy egyházadat összegyűjtse, vezesse és megtartsa az egy igaz hitben. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy erősítse a betegeket, vigasztalja a gyászolókat és támogassa a bajban lévőket. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy bennünk is az az indulat legyen, amely benned volt, s úgy forduljunk mások felé, ahogy te hozzánk hajoltál. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy azok is felismerjék szent és mindenkor jó akaratodat, akikre a népek sorsát bíztad. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Add igéd világosságát, hogy mi, magyarok – a világ népeivel együtt – meglássuk a harag és a viszály helyett a békességre vezető utat. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lelkész:] Úr Jézus Krisztus, bűnösök barátja! Teremts bennünk tiszta szívet, hogy ne a magunk talmi dicsőségét keressük, hanem a te örök világosságodban járjunk, és végül elnyerjük a hervadhatatlan koszorút, amelyet elkészítettél mindnyájunk számára. Ámen.

HETVENED VASÁRNAP – MT 9,9–13

Gyógyító irgalom

„Itt annyi minden kér: »Szolgálj énnekem!«” Ifjúsági énekünk sorai jutnak eszembe Máté elhívásának történetét olvasva. Századunk zajos világában annyi minden van, ami harsogva ordítja fülünkbe: „Kövess engem!” Számptalan csábító, csalogató ajánlat. Bár legtöbbször zsigerből tiltakozunk a reklámok ellen, mégis oly gyakran elcsábulunk. Sokszor észre sem vesszük, és besétálunk a csőbe.

Jézus nem reklámfogásokkal él. Jár-kelel az országban. Történetünk szerint ezúttal Kapernaumban, a Genezáret-tó partján elterülő városban, ahol római helyőrség és vámhivatal is van. Tanít, beszélget, betegeket gyógyít, majd továbbmegy. Szóba elegyednek az emberekkel. Egzisztenciájukban ragadja meg őket. Mint Mátét, akiről csak annyit tudunk meg, hogy Alfeus fia volt. A másik két evangélista, Márk és Lukács azt is elárulja róla, hogy Lévi volt az eredeti neve. Lévi neve azt jelenti: ragaszkodó. Ragaszkodni lehet családhoz, hivatáshoz, anyagi javakhoz, szokásokhoz, sok mindenhez.

A történetünkben szereplő vámszedő, úgy tűnik, bizonyos értelemben rácsafolt eredeti nevére. Háta fordított a hagyományak, amely népéhez fűzte. Az elnyomó hatalom szolgálatába szegődött: a Római Birodalom vámszedője lett. Munkájából adódott, hogy pogányokkal érintkezett. Ezáltal a hithű zsidók szemében tisztátalanná vált, és kizsárolták maguk közül. A jogszerűtlen haszonszerzés pedig mindenki szemében utálatossá tette. A vámszedők nem örvendtek népszerűségnek az emberek között.

Hiába járt busás haszonnal a vámszedői hivatal, ha egykori barátai, családja, rokonsága megszakította vele a kapcsolatot, új barátságok pedig csak érdekek mentén szövődtek. Ez bizony egy idő után igencsak nyomozhatja az embert. Minek a fényezés, ha nincs kinek dicsőkedni vele, vagy nincs kivel megosztani?

Jézus jár-kelel az emberek között. Megszólítja őket. Többeknek azt mondja: „Kövess engem!” Ma nekünk is ezt mondja, bármilyen élethelyzetben talál is ránk, bármilyen kérdések, kételyek, aggodalmak szorongatnak is minket. Kövess engem! Mit válaszolunk? Mit teszünk?

Máté szó nélkül felállt a vámszedő asztaltól, és követte Jézust. Nem latolgatta: Megéri-e? Kifizetődik-e? Jobb lesz-e neki ezután? Csak követte Jézust, aki közösséget vállalt vele és sok más megvetett és hozzá hasonló bűnös emberrel. Léviéből, az anyagiakhoz ragaszkodó emberből így lesz Máté, ami azt jelenti: Isten ajándéka.

”

A Jézussal való találkozás gyökeres változást idéz elő az emberben. Minden átértékelődik. A vagyonhoz, az anyagi haszonszerzéshez való viszony is. Ahhoz, hogy meghalljuk Jézus hívó szavát, nagyon kell érezni, hogy változásra van szükségünk. Amikor életvitelünk, rossz szokásaink, emberek iránti szeretetlenségünk következményei a testi-lelki betegséget vetítik elénk, vagyis rosszul érezzük magunkat a saját bőrünkben, nagyon fontos lenne, hogy meghalljuk Jézus hívó szavát: „Kövess engem!” Engem kövess! És meglátod, bekövetkezik a gyógyulás.

JAN VAN EYCK (MŰHELYEI): MÁTÉ ELHÍVÁSA (17. SZÁZAD)

Betegeknek van szükségük orvosra. Ehhez az kell, hogy legyen betegségtudatunk. Ha semmim sem fáj, ha jól érzem magam, eszembe sem jut orvoshoz menni. Még az esedékes szűrővizsgálatokat is odázgatom. De ha elkezdjük az önvizsgálatot, rá fogunk jönni, szükségünk van Jézus életünket megújító, gyógyító erejére, irgalmára.

A vízkereszti időt magunk mögött hagyva a böjt, az önvizsgálat, bűneink számbavétele és elhagyása fontos feladat valamennyiünk számára. Máté is számot vetett életével, mások ellen elkövetett bűneivel. Változtatni és változni akart Jézus akarata szerint.

Mi akarunk-e? Irgalmas Istenünk van, aki nem az emberek egymást elítélő véleményére alapozza döntéseit. Látja vívódásainkat, gyötrelmeinket, bűnökkel terhelt életünket. Lássuk meg mi is, és halljuk meg hívó szavát!

■ KOVÁCS ERSZÉBET

Imádkozzunk! Urunk, Krisztusunk! Köszönjük, hogy te minket is hívsz követésedre. Kérünk, add, hogy felismerjük és beismerjük: szükségünk van rád. Gyógyíts irgalmas szeretetteddel, és add, hogy mi is ezzel az irgalommal tekintsünk embertársainkra. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 13.) *Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem.* Jel 3,20 (Mal 3,2a; Mt 20,1–16; Fil 2,12–13; Zsolt 51) Mindig Jézus lép először. Egyszer csak ott van, és kezdenünk kell vele valamit. Megszólít, bebocsátást kér. Ránk kérdez terveink, örömeink és tragédiáink között: Beengedsz? Beengedsz végre? Nem egy röpké órára, nem egy kedves estére, hanem életújító találkozásra. Jézus nem udvarias vacsoravendég, aki elfordul, ha rendetlenséget lát. Ő tisztaságot és rendet akar teremteni életünk minden zugában. Az ajtó előtt áll, és zörget. Ha az asztalfőre engedjük, rendbe teszi az életünket, és velünk marad. Örökre.

Hétfő (február 14.) *Kész a szívem arra, Istenem, hogy énekeljek és zengedezzek lelkesen!* Zsolt 108,2 (Kol 1,12; Lk 19,1–10; Ef 2,11–12) Kész a szívünk, vagyis van rá okunk, erőnk, kedvünk és szándékunk, hogy lelkes hálaéneket zengjünk Istennek. Akkor is, ha nehéz az élet, ha gondok vannak a családban, vagy ha a világunkat látjuk a szakadék felé rohanni. Sőt ilyenkor még inkább tudatosítanunk kell, hogy nagy az Úr, méltó a dicséretre! Nagyot tévednek, akik a terheik és fájdalmaik mögött egyre kisebbnek látják Istent. A benne bízó szív a fájdalomában is tudja, hogy Isten hatalmas, javunkra tudja fordítani a szenvedést, és győzelemre segít a halállal szemben is. Őt dicséri szívünk és szánk minden körülmények között.

Kedd (február 15.) *De tudjuk, hogy eljött az Isten Fia, és értelmet adott nekünk, hogy megismerjük az Igazat...* 1Jn 5,20 (Zsolt 14,1a; 5Móz 7,6–12; Ef 3,1–13) Isten mindent megtesz azért, hogy ismerjük őt. Ott van a teremtett világ csodáiban, a történelemben és személyes történéseinkben, a lelkiismeret szavában és a Szentírás lapjain. De leginkább Jézusban mutatta meg magát és szeretetét. Amit Jézusról tudunk és érthetünk, az elég ahhoz, hogy mellette döntsünk, és követésére induljunk. Hazugságokkal teli világunkban ő a biztos pont, szava és ígérete igaz. Életünk tévútjait és hamisságait kész megbocsátani, hogy igaz emberek lehessünk. Isten legnagyobb ajándéka Jézus maga. „Kegyelmesen tekintett ránk, / Szent Fiát küldte el hozzánk, / Hogy oktassa értelmünket, / És megszentelje szívünket.” (EÉ 135,2) Legyen áldott érte!

Szerda (február 16.) *Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek!* 1Kor 16,13; (Zsolt 84,6; Róm 4,1–8; Ef 3,14–21) Hitünk ezernyi veszélynek van kitéve. A mai ige tudatos helytállásra int abban a világban, melyben

a legüldözöttebb vallás a keresztyénség, és ahol a vádlottak padjára kerülhet valaki akár csak egy bibliai idézet miatt is. Nem tudjuk, milyen sors vár a hitvalló keresztyénekre a közeli jövőben. De az biztos, hogy a hitvégre és a szilárd alapokra szükségünk van és lesz. Aki Krisztusra építi a házát, azt nem sodorják el a viharok. Az ige biztatása többes számban szól. Nem vagyunk egyedül: egymás hite által épülünk, és ismerjük Isten kifogyhatatlan erőforrását is. Az ígéret ma is érvényes: „...aki mindvégig kitart, az üdvözüli.” (Mt 24,13)

Csütörtök (február 17.) *Vezess hűségesen, és taníts engem...* Zsolt 25,5 (Jn 8,31b–32; 1Kor 3,[1–3]4–8; Ef 4,1–6) Akiben megbízunk, annak elfogadjuk a vezetését, legyen szó például erdei túróról vagy bekötött szemű játékról. Az életúton ennél nagyobb a tét. Nincs ember, aki tévedhetetlenül vezethetne végig az élet rögzös útján. De vigyen bármerre is az út, ha a halál árnyékának völgyén kell is keresztülmennünk, van egy biztos vezetőnk, akivel biztosan célba jutunk. Mindennapos imádságunknak kellene lennie: „*Utaidat, Uram, ismertesd meg velem, ösvényeidre taníts meg engem! Vezess hűségesen, és taníts engem, mert te vagy szabadító Istenem, mindig benned reménykedem.*” (Zsolt 25,4–5)

Péntek (február 18.) *Abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszerűen Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk általa.* 1Jn 4,9 (2Móz 33,20; Mal 3,13–18; Ef 4,7–10) Olyan élet lehetőségét adta élénk az Úristen, amelyet nem ismerhet más, csak az, aki elfogadja az ő szeretetét. Hatalmas szeretet az, ami fel tudja áldozni az egyszerűen Fiút. Látunk rá példát népünk történetében is, amikor a hazáért vívott csatákba engedték el fiaikat a szülők. De az ellenségért senki nem küldi halálba a fiát! Csak az Isten! Hogy megmentsen minket az örök élet már e földön elkezdődő békéjére és örömére. Ilyen Isten, ilyen szeretet, ilyen Élet nincs máshol!

Szombat (február 19.) *Mikor pedig ezt az egyik vendég meghallotta, így szólt hozzá [Jézushoz]: Boldog az, aki Isten országának vendége.* Lk 14,15 (2Krn 30,8a–b; 1Kor 1,26–31; Ef 4,11–16) Itt kezdődik a hit: valaki hallgatja és megéri Jézus szavát. Megéri, hogy boldogság Jézushoz tartozni, Isten országában részt kapni – és ezt el is mondja neki. Névtelen bibliai szereplővel van dolgunk, aki mégis példává lett. Hallgatja az ígét, felbred benne a vágy Isten országának boldogságára, és erről személyes beszélgetésbe kezd Jézussal. Ez a mi utunk is. Járjunk rajta, és Jézus nekünk is válaszolni fog.

■ ZSEDNAI JÓZSEFNÉ

Luther gazdagon tálalva

Ismét konferencia Révfülöpön, nem csak teológusoknak

A teológia az egyház tudománya. Művelése nemcsak lelkészekre, professzorokra, hanem az egyház egész népére tartozik. Ezt a reformátori felismerést követve indult el csaknem másfél évtizede a révfülöpi Luther-konferenciák sorozata. Öröm, hogy a pandémia miatti tavalyi kényszer-szünet után idén január 28-30. között újra összegyűlhetnek a résztvevők az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban, Hafenscher Károly szervezésében, természetesen a járványügyi előírások megtartásával.

A kétnapos rendezvény sajátossága, hogy Luther Márton teológiai örökségét sokszínűen, különböző aspektusokból megközelítve igyekszik közkinccsé tenni és aktualizálni. Ennek jegyében az idei konferencia nyitó előadása olyan kérdést érintett, amely egyházunkban a 2022. esztendő egyik fő témája: a gyónást.

Ezzel kapcsolatban szeretnék emlékeztetni arra, hogy az idei *Evangélikus naptár* tizenkét részes sorozata is segítheti a mindannyiunk személyes hitéletét érintő kérdéskör egyéni és gyülekezeti feldolgozását.

GYÓNÁS ÉS A CETHAL

Hafenscher Károly, az oktatási központ igazgatója, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológia Tanszékének tanszékvezető professzora szellemes címmel – *Gyónás és a cethal* – vezetett be a gyónás lutheri és mai értelmezésébe, gyakorlatába. Rámutatott a veszélyre, hogy a lelkigondozásnak, a lelki egészségnek ezt a fontos területét mintha egyre inkább „átengednék” a pszichológusoknak, pszichiátereknek, mentálhigiénés szakembereknek. Sajnos gyakran hiányzik az, aki gyóntatni akar és tud. Hiányzik az, aki gyónni akar és tud. Továbbá hiányoznak a mindehhez szükséges külső körülmények: megfelelő helyszín és idő.

Pedig Luther egyértelműen hangsúlyozta, hogy miközben meg kell szüntetni a gyónás kötelező jellegét, annak áldásait nem nélkülözhetjük. A gyónás segít rendezni kapcsolatunkat Istennel és embertársainkkal. Ebből a szempontból még a *Miatyánk* is naponkénti gyónóimádságunkká válhat: „...bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is...” Luther eleinte harmadik szentségként akarta megőrizni a gyónást, amelyről az *Ágostai hitvallás* is világosan tanít: „...a magánfeloldozást meg kell tartani...” (XI. cikk). A hozzászólások ugyan-

FOTÓ: SRAMG ANDRÁS

Gáncs Péter és Hafenscher Károly

akkor figyelmeztettek arra, hogy a gyónás nem válhat rutinos kézmosássá, „mosógéppé”, amely automatikusan eltünteti a lelki szennyeződések...

MORUS EGYHÁZKÉPE ÉS APOKRIF PRÓFÉCIA

Igencsak aktuális témába, igazi darázsfe-szekbe nyúlt bele Reuss András előadása. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa Luther Mártonnak a házasságról szóló írásaiban tallózott. A reformátor ugyan nem tekintette szentségnek a házasságot, mivel azt nem Jézus rendelte el, és az örök élet ígérete sem kapcsolódik hozzá, ugyanakkor a Teremtő ajándékát látta benne. Az *Asztali beszélgetésekben* így vall erről: „Ez Isten rendelése, és e nélkül a világ már réges-rég pusztá és lakatlan volna...”

A Luther korabeli hitviták tartalmát és stílusát hozta közel a hallgatókhoz Morus Tamás alakját bemutató előadásában Fabiny Tibor, a Károli Gáspár Református Egyetem professzora, világi teológus. Az angol humanista szent, aki vértanúságot szenvedett egyházának függetlenségéért, az európai kereszténység egységéért vált Luther ádáz kritikussává, akit éppen házasságkötése miatt „parázna állatnak” titulált... Ugyanakkor biblikus egyházképe, egyházféltése ma is figyelmet érdemel.

Izgalmas vizuális és történelmi kalandozásra hívott meg Ittész Gábornak, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docensének előadása. Conrad Grahle *Bölcs Frigyes álma* című famesztetének (1617) születési és értelmezési történetén keresztül egy apokrif prófécia, a „megálmódott reformáció” józanul kritikus szemléletűvé válhattunk.

TÓPARTI TÖRTÉNETEK

A Luther-konferenciáknak szerves részét alkotják az igei sorozatok. Ezúttal a „helyszíni szellemében” tóparti evangéliumi történetek szólaltak meg az igehirdetők tolmácsolásában, Korzenszky Richárd tihanyi emeritus perjelnek, Németh Szabolcs mentshelyi evangélikus lelkésznek és e sorok írójának a szolgálatával. Ebbe a sorozatba illeszkedett a tenger lecsendesítéséről szóló Luther-sermo csoportos feldolgozása Bácskai Károlynak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docensének vezetésével.

A záró úrvacsorai istentisztelet igehirdetésében, a Tibériás-tavi nagy halfogas hajnali világosságában (Jn 21,1-13) visszaköszönt a konferencia nyitótémája, a gyónás. A talán legtömörebb jézusi gyóntató kérdés: „*Fiaim, nincsen valami enni-valótok?*” És az őszinte, egyszavas válasz: „*Nincsen.*”

Azzal a hálás örömmel indulhattunk haza Révfülöpről, hogy újra tele a hálónk: van mit továbbadnunk. A kapott lelki, szellemi kincsekből igyekszünk minél többet megosztani a közeljövőben egyházunk nyomtatott és elektronikus sajtóján keresztül.

■ GÁNC S PÉTER nyugalmazott püspök

Kitüntetett szolgálói életutak

Reuss András és Imre László az idei Károli Gáspár-díjasok

A Károli Gáspár-díjjal azoknak a munkáját ismerik el évről évre, akik a hittudományok terén kifejtett munkásságukkal gazdagították a magyar tudományos életet, illetve a magyar vallási irodalomban és vallási életben kiemelkedőt alkottak. A rangos állami kitüntetésben ezúttal Reuss András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa és Imre László Széchenyi-díjas irodalomtörténész részesült. A 2021. évi díjátadót a koronavírus-járvány miatt egy év késéssel, ez év január 25-én tartották a budapesti Károlyi-Csekonics-palota dísztermében.

„Köszönjük professor uraknak azt a példamutató életet, mellyel a diákokat, az egyházközségeket, a kereszténységet és az egész országot szolgálták” – fogalmazott beszédében Soltész Miklós. A Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára a szolgáló életet példának nevezve Reuss Andrást idézte: „Nem az egyes ember érdemei a lényegesek, sokkal inkább az az ügy, mely saját életét is kitöltötte: Isten szeretetéről és hűségéről beszélünk.” Soltész Miklós elmondta: erre a fajta szemléletre van szükség ahhoz, hogy az ország a szellemében is fejlődjön.

Az államtitkár Reuss András és Imre László meghatározó tudományos tevékenysége mellett a díjazottak életútjára is rámutatva kifejtette, hogy a díj túlmutat az elismerésen: „Ebben a világban óriási szükség van azoknak a hangjára, akik mindazért felemelik a szavukat, ami érték, ami a hitet megtartja, és ami a következő generációkat is meg fogja tartani.” Hozzátette mindehhez: korunk több szempontból értékvesztett társadalmának szüksége van példákra. „»Azért műveljük a teológiát, hogy azt mindenki megérthesse« – idézte az államtitkár Reuss Andrást. – Milyen fontos, hogy mindenki! Azaz nemcsak a keresztény hívő emberek, nemcsak azok, akik gyakorló templomba járók, vallásosak, hanem mások is megérthessék. Azon kell fáradoznunk, hogy érthetően fogalmazzva próbáljuk felemelni az embereket.”

Reuss András lelkészi, oktatói, tudományos szolgálatát a bírálóbizottság részéről Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtájtára méltatta. Reuss András 1984-ben védte meg Pál apostol etikájáról írt doktori értekezését. 1989-től az Evangélikus Teológiai Akadémia (1998 óta Evangélikus Hittudományi Egyetem)

professzora. 1992 és 1998 között az intézmény rektora, 1998 és 2006 között rektorhelyettese volt. 2003 és 2006 között a Magyar Tudományos Akadémia és az egyetem közös szociáletikai és ökumenikus kutatócsoportjának vezetői tisztét is betöltötte. 2009-től professor emeritus.

Laudációjában Fischl Vilmos kiemelte Reuss András szerzői, fordítói, szaklektó-

ri, szerkesztői tevékenységét; korszakos munkáknak számítanak az evangélikus hitvallási iratokot közreadó kötetek és a római katolikus – evangélikus dialógus dokumentumait tartalmazó könyv.

Imre Lászlónak, a Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézete professor emeritusának munkásságát Györi János, a Református Művelődés- és Iskolatörténeti Kutatóintézet és az Egyházkerületi és Kollégiumi Közgyűjtemények igazgatója méltatta. A laudációt Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke olvasta fel. „Imre László a 19. század magyar irodalma mellett előadásokat tartott a korszak világirodalmáról is. Sőt irodalomelméleti, esztétikai és filológiai kur-

A tudomány művelőjeként is megmaradt lelkésznek

Villáminterjú Reuss Andrásal

– A díj a protestáns hittudományok terén kifejtett, illetve a protestáns egyházakért végzett kiemelkedő munkát ismeri el. Mit jelent önnek ez a méltatás?

– Megtisztelő számomra, hogy életem munkásságát egyházunk vezetői a díjra méltónak találták, és Magyarország kormánya az ajánlást elfogadta.

– **2018-ban egyházunktól megkapta a lelkészeknek adható legmagasabb elismerést, az Ordass Lajos-díjat. A Károli Gáspár-díj esetében az indoklás elsősorban a teológiai tanári, szerzői tevékenységét emelte ki. Miként tekint a lelkészi szolgálatára?**

– 1961-ben, amikor a teológiát elvégeztem, és lelkészi szolgálatba léptem, meg voltam győződve, hogy életem végéig gyülekezeti lelkész leszek. Örömmel vettem bele magamat, függetlenül attól, hogy egyes szolgálati helyek külső körülményei meglehetősen mostohák voltak. A hatvanegy évből végül tizenöt évig voltam főállású gyülekezeti lelkész.

Tíz évig külügyi titkárként, harminc évig pedig teológiai tanárként szolgáltam. Ez azonban nem jelentette azt, hogy ne maradtam volna lelkész! Azok a munkáim is, amelyek nem közvetlen gyülekezeti lelkészi szolgálatnak minősülnek, azáltal kapnak értelmet, hogy a lelkészi munkához szorosan kapcsolódnak, azt támogatják. Beosztásaim miatt rövidebb ideig voltam csak valamely gyülekezetnek a lelkésze, de reménységem szerint teológiai hallgatóim révén és az írásaim által váltam segítőtív azoknak, akik közvetlen lelkészi szolgálatban állnak. Teológiai tanárként is az igehirdetést tekinttem elsődleges szolgálatomnak. Ezért törekedtem arra – amit a díjátadón Soltész Miklós államtitkár is kiemelt –, hogy érthető legyek. Vallom, hogy az igehirdetésnek és a teológiai munkának is az a célja, hogy az emberek meghallják és megértsék Isten üzenetét.

– **A díjátadón elhangzott beszédében többek között a díj névadójának,**

FOTÓ: MTI / ILLYÉS TIBOR

zusokat is vezetett. A hazai irodalomtörténet-írásban egyedülállónak tekinthető három műfaj-monográfiája” – emelte ki a méltatás, illetve szólt a professzornak a 19. és 20. századi orosz klasszikusok-

ról írt tanulmányairól, valamint a kortárs irodalom megismertetéséért kifejtett munkájáról is.

A Károli Gáspár-díjat Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes nevében Sol-

tész Miklós államtitkár és Fürjes Zoltán helyettes államtitkár adta át. Reuss András a kitüntetést „az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékén végzett több évtizedes oktatói munkája, sokrétű lelkészi szolgálata, kiemelkedő szerzői, fordítói és szaklektori tevékenysége, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház külföldi és ökumenikus kapcsolatainak építésében vállalt szerepe elismerésül” vehette át. Imre László „az irodalomtörténet, a műfajelmélet, az összehasonlító irodalomtudomány és kritika területén egyaránt kimagasló életműve, valamint a magyar protestáns műveltséget érintő tudományos munkája elismerésé-
ként” részesült a díjban.

Az ünnepségen jelen volt az evangélikus egyház részéről többek között Pröhle Gergely országos felügyelő, D. Szebik Imre nyugalmazott püspök, valamint Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense.

■ G. Á.

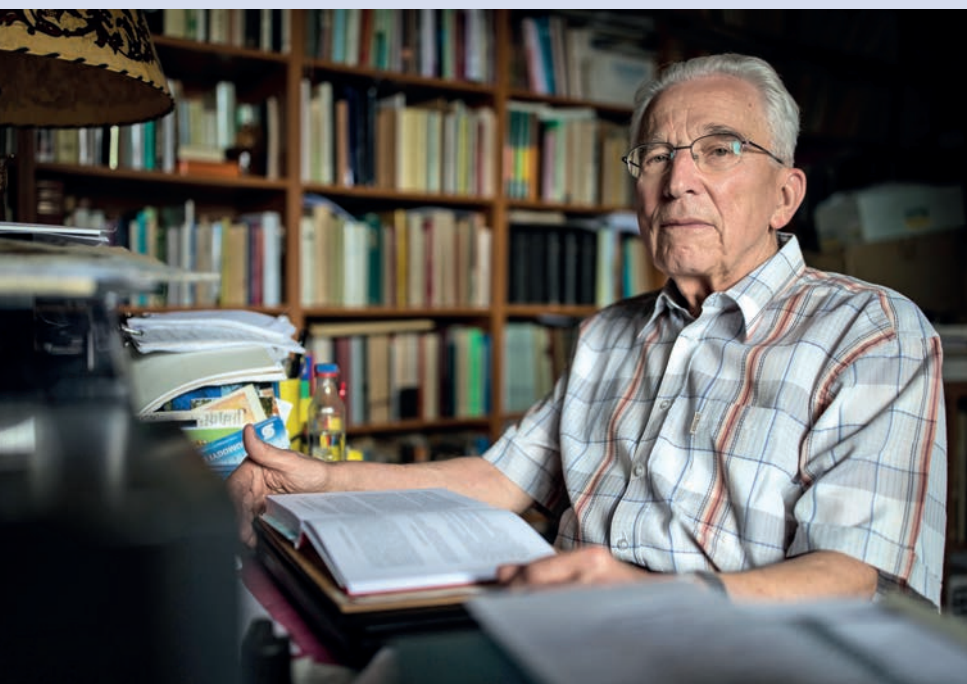
a bibliafordító Károli Gáspár gönci prédikátornak a helytállását emelte ki.

– Károli Gáspár vészterhes időben, a három részre szakadt hazában élt. A 16. század végén sokan fogtak kardot a haza védelmében. Ekkoriban kapott a törökök elleni gyalogosroham közben halálos sebet Balassi Bálint Esztergomnál, és áldozta fel életét a hazáért vitézeivel együtt Zrínyi Miklós Szigetvárnál. Ebben

az időben a falusi nép Erdélyben, a királyi Magyarországon és a török hódoltságban nagyon sokat szenvedve a mindennapi megélhetéséért küzdött. A három gyermekét és feleségét elvesztő lelkész, Károli Gáspár pedig néhány lelkésztársával együtt valami egészen másba kezdett, amikor nekiállt, hogy magyar nyelvre fordítsa a Bibliát. Függetlenítette magát a kornak az iszonyú gondjaitól, és olyat

alkotott, amit azóta is, évszázadokon át használ a magyar nép. A vizsolyi Bibliát és annak revidéalt változatait olvasták fel a lelkészek a szószéken és az oltár előtt, ebből merítettek erőt és reménységet az emberek, és kaptak elhívást Krisztus követésére. Károli Gáspár felismerte küldetését, és az Úristen megadta neki, hogy véghez is vihesse. Éveket felölelő tudományos munkám során többször gondoltam arra, vajon hányan lesznek, akik majd el is olvassák egyik vagy másik tanulmányomat. Azt sem tudhatom, mekkora idézettsége lesz a készülő szövegeknek, ami a tudományos munka minőségének egyik mércéje. Azt éreztem, hogy feladatom van, amit szeretnék elvégezni, remélve, hogy lesznek, akik majd használják. Hasonló ez az igehirdetői szolgálathoz. Prédikáció közben is vannak olyan hallgatók a gyülekezetben, akiknek a gondolatai elkalandoznak, akik nem figyelnek oda, és vannak, akiknél Isten igéje a szívükig hatol, és gyümölcsöt terem. Valahogy úgy, mint a magvető példázatában. A jó földbe esett mag Jézus szavai szerint „szárba szökkent, termést hozott: egyik a harmincszorosát, másik a hatvanszorosát, sőt némelyik a százszorosát is”. [Mk 4,8b] Az a reménységem, hogy az én munkásságommal is hasonló történhet.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Isten igéjéből táplálkozó szeretettel

Két újabb intézmény evangélikus fenntartásban

Ez év január 1-jével két újabb szociális-diakóniai intézmény került a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásába, a sarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat felügyelete alá: a Békés megyei Nagyszénáson az idősök és szenvedélybetegek otthona, valamint a szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye, amely szintén ebben a nagyközségben, de más telephelyen működik 1995 óta. A két intézményt és eljövendő munkájukat január 20-án nagyszabású ünnepségen áldotta meg Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke.

A hatvanas évek dereka óta működő otthon százhetvenhat idős és ötven szenvedélybeteg bentlakót tud fogadni, míg a rehabilitációs egységben egy időben harminchat személyt kezelhetnek.

A két intézményben az átvételkor nyolcvanegyen dolgoznak, de a közeli jövőben mintegy száz főre szeretnék emelni a munkatársak számát. Ilyen mértékű személyi fejlesztésre a stabilabb működés érdekében van szükség – mondta el lapunknak a helyszínen Lázár Zsolt, a Nyugat-békési Egyházkerület esperese, az Ótemplomi Szeretetszolgálat intézményvezetője. Az átvétel remek alkalmat

teremt ahhoz, hogy ezekben a szociális intézményekben még hangsúlyosabb szerepet kapjon az evangélikus keresztény szellemiség – tette hozzá. A bentlakók és a hozzátartozók mindenesetre nagy bizalommal vannak az egyházi fenntartás iránt.

BÁTORÍT, VIGASZTAL AZ IGE

Az idősök otthonában eddig is hetente tartott istentiszteleti alkalmakat Győri Veronika, a Nagyszénás–Gádosri Evangélikus Egyházközség híveit 2018. augusztus óta pásztoroló lelkész, akit

január elejével intézményi lelkésznek neveztek ki. Ahogy elmondta, szeretné az ápolószemélyzettel kapcsolatos lelkigondozói feladatokat is végezni, nekik bibliaórát megszervezni; négyesemközti beszélgetésekre szintén nyílik majd alkalom.

A lelkésznek nem könnyű a dolga, mivel a két kistélepülésen nincs evangélikus hitoktatásra jelentkező gyermek, a gyülekezetek tagsága is elöregedett, így évek óta már csupán az idősök, betegek körében végez munkát, nekik ad reményt, bátorítást, Isten igéjéből nyert vigasztalást. Olyanoknak, akik életük alkonyán sok esetben a magányt, a szomorúságot, az elhagyatottságot élik meg.

JÉZUS ELŐTT MEGNYITOTT SZÍVVEL

Az intézményátvétel alkalmából tartott istentiszteleten Kondor Péter püspök hirdette az ígét *János evangéliuma* 1. fejezetének első tizenhét verse alapján.

Felidézte, hogy lelkészi pályáját 1992-ben ezen a településen kezdte, és négy évig szolgált itt és a környéken. Már akkor megismerkedett az itteni idősgondozó intézménnyel, szolgált az akkori lakók között. Hangot adott annak a reménynek, hogy evangélikus egyházi fenntartásúként e falak között Isten szeretete kerülhet jobban előtérbe, mert az idős, beteg, elhagyatott, nélkülöző, szenvedélybetegségekkel küszködő embereknek nagy szükségük van arra a felkaroló szeretetre, amely Isten szeretetéből táplálkozik.

A Déli Egyházkerület lelkészi vezetője az igehirdetésében arról a „jézusi fényességről, világosságról” beszélt, amelynek fényénél választ kapunk a minket foglalkoztató összes kérdésre; ez a fényesség Istenre mutat, és belőle táplálkozik. Betölt mindent.

Kondor Péter bátorította az erre az alkalomra eljönni képes idős lakókat és az ápolókat, minden jelenlévőt, hogy vigye oda ehhez a Világossághoz a problémáit, a testi fájdalmakat, a magányt, a család hiányát, a szenvedély rabságát és bármiféle más gondot, mert aki megnyitja az életét Jézus előtt, az Isten kegyelmét és szeretetét láthatja és érezheti meg. „Isten kiáradó fény sugara átjárhatja az itt élők és dolgozók életét. Nagy családként lehetünk együtt Isten fiaiként, újjászületve” – hirdette az evangéliumot Kondor Péter püspök, majd áldást kívánt az intézményre és mindenkire, aki átlépi küszöbét.

Az ünnepi alkalmon jelen voltak azok is, akik a mintegy másfél éve folyó átadás-átvételi munkában, az adminisztráció folyamatában szerepet vállaltak. Őket Lázár Zsolt esperes név szerint köszöntötte.

Hangsúlyozta, hogy a koronavírus-járvánnyal nehezített időszakban sikerült sokak összehangolt, rengeteg rugalmasságot és türelmet igénylő, kitartó munkájával végigvinni ezt a bürokratikus folya-

matot. Így kerülhetett a két nagyszénási intézmény január 1-jével az Ótemplomi Szeretetszolgálat kezelésébe, színesítve annak ellátási palettáját, híven a küldetéséhez, amely a legrászorultabbak felé viszi a szolgálat munkatársait újra meg újra, hogy nekik reménységet tudjanak adni.

KERÍTÉS NÉLKÜL

Az ünnepi alkalom később a szenvedélybeteg rehabilitációs intézményében, az Orosházi út 55. szám alatt folytatódott. Itt jelenleg huszonnégy olyan beteget – tizennyolc és negyvenöt év közöttieket – kezelnek, akik a kábítószer, az alkohol-, a gyógyszer- vagy a játékfüggőség rabságából szeretnének szabadulni.

Az intézmény önálló, az itt élőket szigorú napirend mellett olyan életvitelre segítik, amellyel megállnak a lábukon. A kilencfős összeszokott munkatársi csapat terápiás közösségi módszerrel dolgozik, teljesen gyógyszermentesen. Ennek része a munkaterápia is: az intézményhez közeli foglalkoztató tanyán az ott tartott használatok gondozásából kell kivenniük a részüket az egyébként önkéntesen itt tartózkodó kezelteknek. Még kerítés sincsen a szép kivitelű intézményépület körül. Vannak visszaesők, de akadnak sikertörténetek, végleges szabadulások is – mondta el az intézmény bejárásakor Polyakné Letaveczi Ágnes telephelyvezető.

■ SZEGFŰ KATALIN

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szakadatlan istenközelségben

*Száztíz éve született a diakonissza költőnő,
Túrmezei Erzsébet*

„Hála, Uram, minden jóért” – kezdte a Hálaének című versfordítását az 1912-ben született, 2000-ben elhunyt Túrmezei Erzsébet. A néhai evangélikus diakonissza költőnő nemcsak a szívében érezte úgy, hogy a nehézségek közepette is a hálaadás a legfontosabb, de életével, verseivel, igei szolgálataival másokat is erre buzdított. Február 14-i születésnapja alkalmából emlékezünk rá.

„A kötet készítése elején újra és újra feltettem a kérdést: kicsoda Túrmezei Erzsébet? [...] Majd az alábbi gondolatok kristályosodtak ki: diakonissza, költő, műfordító; énekszövegszerző és -fordító; több tele-

pülés díszpolgára; népőiskolás leányok-asszonyok tanítója, nevelője; egy rendkívül művelt, olvasott, több nyelven beszélő és fordító magyar-német szakos tanárnő; a Fébé 1990. évi újraindulása utáni első főnökasználója. Valaki, aki egyaránt szót értett a hat elemi végzett népőiskolás leánynövendékével, és méltó szellemi partnere volt Balassagyarmaton Szabó József püspöknek és Hafenschér Károly professzornak, akik teológiai diskurzusaik alkalmával gyakran kikérték Erzsébet testvér véleményét. Egy szerető, meleg családi háttérből érkező, hitét mélyesen komolyan megélő, két evangélikus lelkész bátyjával, Sándorral és Jánossal egész életén át szoros családi kapcsolatot ápoló személyiség volt. Olyan valaki, aki talentumokat kapott az Istentől, és ezeket egész életén át az Isten dicsőségére és sok-sok ember hitének épülésére, lelki vi-

gasztalására, erősítésére, a költészet által való szellemi gyönyörködtetésére kamatoztatta” – adott tömör jellemzést az *Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-émlékkönyv* című, a diakonissza költőnő születésének századik évfordulójára kiadott kötet szerkesztője, Kóháti Dorottya a vele készült interjúban tíz évvel ezelőtt, lapunk 2012. október 21-i számában.

E rövid összefoglalásban az „Úr szolgálólányának” vagy – ahogy Reményik Sándor erdélyi evangélikus költő nevezte – „Jézus Krisztus igaz poétájának” minden, életrajzi lexikonban kiemelhető jellemzése benne van. Ám aki még személyesen ismerhette Túrmezei Erzsébetet, emlékezhet arra a pozitív kisugárzásra is, amely csak az Isten közelében élőkre jellemző.

Erzsébet testvér az élete legnehezebb időszakainak terhet is zúgolódás nélkül,

CSAK ALAGÚT

Ahogy az alagútba értünk,
egy kicsi lány fölsírt nagyon.
Édesanyja hiába békítette:
„Mindjárt kiérünk! Ne sírj, csillagom!”

Végigkísért a rémült sírás,
végig a biztató szavak:
„Meglátod, milyen hamar világos lesz!
Meglátod, milyen szépen süt a nap!”

És ez a kedves, biztató szó
égi üzenet volt nekem,
amint egyre csengett a nagy sötétben:
„Hamar kiérünk! Ne sírj, gyermekem!”

Hisz Jézus is így biztat mindig
a sötét alagúton át.
A végtelennek tetsző éjszakában
egyre hallom vigasztaló szavát:

„Tudod, hazatartunk a fénybe!
Hamar elérjük a kaput,
és akkor minden sötétségnek vége!
Ne félj! Ne sírj! Hiszen csak alagút!”

Kiértünk, nevetett a napfény.
A kisleány is nevetett.
„Csak alagút!” – ismétlettem egyre
magamban a drága feleletet.

1951

HA NEM TESZEK SEMMIT SEM

Betegeinknek

Most nem sietek,
most nem rohanok,
most nem tervezek,
most nem akarok,
most nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

Most megnyugszom,
most elpihenek
békén, szabadon,
mint gyenge gyerek,
és nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

S míg ölel a fény
és ölel a csend,
és árad belém,
és újjáteremt,
míg nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten,

új gyümölcs terem,
másoknak terem,
érik csendesen
erő, győzelem...
ha nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

Teremtőjében bízva hordozta. Márpedig földi útjának nyolcvannyolc éve alatt számos alkalommal tapasztalhatta meg a reménytelenséget, azonban a „völgyekben” is hátaltelt szívvel mondott köszönetet szerető mennyei Atyjának.

„Túrmezei Erzsébet a versforma tömörségét és vállalt egyszerűségét indokolva is sejteti, hogy nincs különbség vers és ima között, és megtanít a szakadatlan istenközelség erőt adó módjára, a közvetítés derűs erkölcsére, az én, a te felcserélhetőségére is akár” – írja az említett emlékkönyvben Egyed Emese kolozsvári egyetemi tanár, költő, irodalomtörténész Erzsébet testvér költészetéről.

Tanuljunk hát ebből az „erőt adó módból”, és olvassunk mind gyakrabban Túrmezei-verseket.

■ - BZS -

EMMAUS

Anna-Maija Raittila után finnből

Nem merték megkérdezni: ki vagy Te.
S hirtelen, olyan hirtelen
nyomodat veszítették.
Villant köntösöd, s már messze jártál,
előresietted, Dicsőséges,
más bezárt ajtók felé.

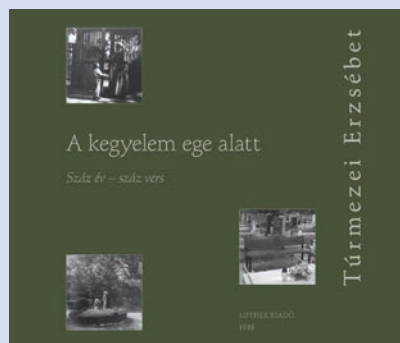
Nem merték megkérdezni: ki vagy Te.
Úgy sugárzott az a szent kéz az asztalon,
s mindent betöltő fényben
a megtört kenyér.

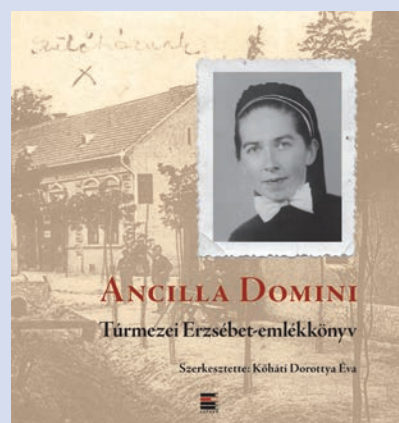
FORRÁS: ANCILLA DOMINI - TÜRMEZEI ERZSÉBET-EMLEKKÖNYV

Anna-Maija Raittila finn költőnővel a Halászbástyán

KEDVEZMÉNY február 14. és 22. között

Túrmezei Erzsébet: A kegyelem ege alatt – Száz év – száz vers. Szerkesztette: Zászkaliczky Pál. Luther Kiadó, Budapest, 2012. Kedvezményes ára 840 Ft

Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-emlékkönyv. Szerkesztette Kóháti Dorottya Éva, Luther Kiadó, Budapest, 2012. Kedvezményes ára 3500 Ft

Lázár Zsolt *esperes*
Nyugat-békési Egyházmegye

Kilátástalan helyzetek és Isten angyalai

Szeretem a régi amerikai filmeket, a negyvenes évek klaszszikusait. Nagy kedvencem *Az élet csodaszép* James Stewart főszereplésével. A történet George Bailey-ről szól, aki reménytelen helyzetben érzi magát, összeomlott az élete. Ezt látva rokonai, ismerősei imádkoznak érte, a mennyországban pedig meghallgattatik az imádság, és egy angyal elindul, hogy megmentse őt. Mielőtt azonban ez megtörténik, megismerjük George életét, azt, hogy megmentette az öccse, majd egy másik gyermek életét is. Láthatjuk az önzetlenségét, a kitartását és azt, hogy a családjáért, a városért, a közösségért nagyon sok mindent feláldozott.

Szerencsétlen véletlenek sorozata miatt kerül mégis nagyon nehéz helyzetbe. Kilátástalan pillanataiban már az öngyilkosság is megfordul a fejében. Amikor épp egy hídhoz megy, hogy véget vessen az életének, megjelenik előtte az angyal, aki beleugrik előtte a vízbe, majd úgy tesz, mintha fuldokolna. George kimentti a folyóból, Clarence pedig ekkor felfedi kilétét, kiderül, hogy ő az őrangyala.

George keserűen mesél az életéről, és kijelenti: az lett volna a legjobb, ha meg sem születik. Clarence, az angyal trükkhöz folyamodik, és megmutatja neki, milyen lenne a város élete akkor, ha ő sosem létezett volna. Ebben az alternatív valóságban a város teljesen másként néz ki. Mindenütt zálogházak, rossz hírű éjszakai mulatók és szerencsejáték-barlangok. Semmi nincs azokból a dolgokból, amelyeket George valószínűleg megélt életén, és amelyek a várost élhetővé tették. Látja a feleségét is, aki magányosan, szomorúan éli az életét. Több barátja sem él, hiszen nem mentette meg az életüket.

Dramaturgiailag mesterien megtervezett pillanatok ezek, amelyek után George kétségbeesetten menekül vissza a hídra, és kéri Istent, hadd élhessen újra, legyen felesége, legyenek gyerekei. Nehéz az élete, de nem baj. Inkább szembenéz a nehézségekkel, csak hadd kaphassa vissza, ami az övé. Ekkor imája meghallgatásra talál. Vidáman rohan haza, s bár a bajok nem szűntek meg egy pillanat alatt, de még a megoldhatatlannak érzett élethelyzet is megoldódik. Sokan érkeznek a házához, és segítenek rajta. Boldogan élnek, míg meg nem halnak...

Jó érzés megnézni ezt a filmet, mert tanulságos. Gyakran érzem én is azt, hogy az életnek vannak nehéz pillanatai, megoldhatatlannak tűnő feladatai, mégis tele van csodákkal,

amelyeket csak akkor veszek észre, ha már (majdnem) mindent elvesztettem.

Voltál már hasonló helyzetben, amikor azt érezted, jobb lett volna, ha meg sem születnél volna? Érezted magad olyan kilátástalan helyzetben, hogy ezek a gondolatok is megfogalmazódtak a lelked mélyén? Jób beszélt így lelki tusakodása közben: „Vesszen el a nap, amelyen születtem...!” (Jób 3,3) A betegségében, családjának elvesztése után jutott el abba a lelki mélységbe, ahol az egész létezését értelmetlennek tartotta.

Február 11. a betegek világnapja. Vezérgondolata az, hogy „Isten egész népe kellő figyelmet szenteljen a betegeknek, illetve segítse elő a szenvedés megértését”. Döbbenetes és fájdalmas gondolat ez a betegség lélektanában. Amikor a testi és lelki fájdalom olyan szintet ér el, hogy már a nem létezés gondolata is előrelépésnek tűnik. Ezt az érzést azonban más is ki tudja váltani. A lelki kiegyensúlyozatlanság, a kiúttalanság, kudarc a munkahelyen, otthon, a magánéletben. Ez az érzés a magány és az elveszettség érzése, amiben az ember nem látja meg azokat az irányokat, ahonnan nézve az élete értelmet nyerne. Gyakori napjainkban a reménytelenség és a kilátástalanság.

Olyan embereken segítünk intézményi keretek között [*a szerző a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat intézményvezetője is - a szerk.*] és a gyülekezet akciósorozatán keresztül, akik tényleg kimondják a jöbi gondolatokat: „Inkább ne születtem volna meg!” Alkoholbetegek, akik rabszolgaságban élnek egy tanyán. Állatokat gondoznak éhbérért, esetleg a napi kannás borért... Több ezren élnek így az országban, mi itt, Szarvason legalább ötven embert mentettünk ki ebből a sorsból az elmúlt évtizedben.

Felemelő érzés, amikor aprónak tűnő dolgok segítségével az egész élet megváltozik! Egy tál babgulyás, egy meleg ruha, egy takaró, egy jó szó reményt ad. Sokan így kaptak egy második esélyt az élettől. Különleges érzés kollégám számára, amikor maguk is azt érzik, hogy a másik ember angyalává lettek. Mert a bajbajutottak úgy élik meg ezeket a segítségeket, mintha Istentől magától érkeztek volna. Mi pedig örülünk, ha az ő mentő szeretetének eszközei lehetünk, mert az élet csoda szép. Engedjük, hogy Isten mindannyiunknak megmutathassa ezt! ■

Kilépni a sémák és közhelyek fogságából

A kilométereket róva: Czöndör István

Sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttérunka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Czöndör Istvánt, a Csövári Evangélikus Egyházközség lelkészét sajátos körülmények között: futás közben kérdezte riporterünk istentiszteletre készüléseinek műhelytitkairól.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Notesz. „A készülés az egyik legszemélyesebb, intim létállapot, a legbelsőbb szobámat nyitja meg” – árulja el a lelkész. Mint megtudjuk, a ráhangolódást a hét elején kezdi el, és a „hoppáélményt” keresi a textusban, azaz „egy szót, egy gondolatot, ami valamiért különösen is fontossá válik a számomra”. A kortörténetet, a kontextust is fontosnak tartja, de még ennél is lényegesebb számára az aktualizálás: „Keresem, hogy milyen kérdéseket, üzeneteket fogalmaz meg az ige személy szerint önmagamnak, majd a gyülekezetnek.”

A vázlatait kézzel írja egy noteszba, és egy témára építi fel az igehirdetéseit. „De a leírt szöveg megköt, ezért vázlatpontok alapján prédikálok. Többen azt várják, hogy a lelkész készen és mindenben biztosan beszéljen. Én felvállalom, hogy nem tudom mindenre a válaszokat. A szószéken a Szentlélek erőterében beszélek, de a válaszokat én is csak kóstolgom. Céлом, hogy képessé váljak kilépni a panelekből, a

megszokott »papos beszéd« biztonságából, hogy a gyülekezet újra felfedezhesse az ígét. Ez azonban állandó készület igényel” – összegzi, miként építi fel a prédikációt.

Teológiai, szépirodalmi és mentálhigiénés könyvek. A felkészüléshez számos bibliai kommentárt átnéz. A teológiai tárgyú irodalomból Michael Welker *Isten lelke – A Szentlélek teológiája* című munkáját, Kozma Zsolt tanulmánykötetét: *Szavak az Igéből*, illetve Wolfgang Huber *Hitkérdések protestáns szemmel* című könyvét említi mint az utóbbi időszak olvasmányélményeit. A szépirodalomból Pilinszky János költészetét emeli ki, akinek az utóbbi időben több versét is felolvasta a szószéken.

Lélektani könyvekből merítve is igyekszik tágabb teret, újfajta perspektívát nyitni az ígének. Példaként a tizenkét éves Jézus evangéliumi történetét említi (Lk 2,41–52): „Ha Mária és József szemszögéből nézünk a történetre, akkor a ránk

is jellemző keresés, reményvesztettség, illetve tudatosság kérdéséről is szólhatunk. De arról is, hogy ők nem a saját sértettségüket, fájdalmukat mutatják, hanem bele tudtak helyezkedni Jézus helyzetébe, amikor megkérdezték: »Gyermekem, miért tetted ezt velünk?« Ez megmutatja, hogy mennyire nagy belső tudatosság és munka kell ahhoz, hogy ne borítsanak el az érzéseink, hanem tudjunk nyitottá válni a másik szempontjára.”

Belső tükör. A kiégésről és annak elkerüléséről Czöndör István így fogalmaz: „Ez csak úgy tudom orvosolni, ha még többet készülök. A belefáradás jele, ha nem vagy csak érdektelenül gondolom át a beszédemet. Ha ennek elébe megyek, ha nem azt csinálom, amire esetleg késztetést érzek, hanem összetettebben és többet készülök, az segít abban, hogy megérjen az a mondanivaló, ami fontos nekem, amit érdemes a szószékről megosztani.”

Szépirodalmi szövegek írásától sem zárkózik el. „Írás közben számos olyan gátat le tudok vetkőzni, amit a szószéken nem. A prédikációmban a versek, irodalmi összeállítások mindig segítenek, hiszen az idézetekben más és máshogy mondja ki azt, amit én is érzek, amin én is gondolkodom.”

Futás. „Két mozgástípus, helyváltoztatás is fontos a készülesem során. Az egyik a futás, aminek a monotonossága, ritmikája közel áll a meditáció, az imádság, a recitálás ritmusához. Futás előtt ezért mindig tanulmányozom az ígét, így igen fontos gondolatok fogalmazódnak meg bennem, miközben fogynak a kilométerek. A másik az autózás. Korábbi szolgálati helyeimen szórványba is jártam, így rengeteget ültem autóban. Az autó idővel burokká, egyben kreatív helyé vált, ahol el tudok csöndesedni, sőt a feladataimra, a prédikációra készülésre is tudok időt fordítani.”

■ GALAMBOS ÁDÁM

Kenyeret és (ne) cirkuszt!

Jn 6,48–59

Döbbenet. Döbbenet, hogy mennyire nem változik semmi. Döbbenet, hogy ugyanarra vágyik az ember. Döbbenet, hogy semmit se tanult a múltból, a történelemből. Döbbenet: nemhogy kétszer, de milliószor képes ugyanabba a folyóba lépni és utána rekedt hangon reklamálni, hogy vizes lett a lába. Döbbenet, hogy ma is ugyanott tartunk, mint évezredekkel ezelőtt. És persze döbbenet, hogy egyáltalán csodálkozunk azon, hogy két dolog motiválja igazán még mindig az embert a földön: a kenyér és a cirkusz. Külön-külön és együtt is. Monóban, de sztereóban is. Kenyeret és cirkuszt – üvölti a nép apraja-nagyja, és meg is kapja, amit kér.

Mondhatnám természetesen, felháborodva, hogy nem értem, miért is vágyik a mindenkori ember a kenyérré és a cirkuszra, de pontosan értem. Mert ez a kettő az, amiért élni és halni kész. Amiért képes áldozatot hozni, sőt ha kell, lemondani valamiről. Sőt becsukni a szemét, a fülét, kikapcsolni az agyát, az okostelefonját és azt mondani: jöjjön, aminek jönnie kell, indulhat a cirkusz, ide nekem a kenyérem javát! Mert bár azt mondják, jóból is megárt a sok, azt azért senki se mondja, hogy cirkuszból és kenyérből, kérve kérünk, kevesebbet adjatok. Mert sose árt egy kis tartalék, és ki tudja, mit hoz a jövő – morajlik a cinikus tömeg, amely éhes a kenyérré, éhes a cirkuszra.

Csak nyugalom legyen. A názáreti Jézus, akit Krisztusnak valunk, pontosan tudta, hogy mit is jelent, ha a nép éhes, hogy mit is ér egy jó adag manna, és miért kell a népnek a cirkusz. Még ha Róma jobban szerette is a *Pax Romanát*, amelyet ma úgy hívhatnánk: hiteltelen nyugalom, erőltetett béke, „olyan, mintha minden rendben lenne” status quo.

Mindenki tisztában volt a ténnyel: Róma érdeke nem volt más, mint hogy az emberek ne háborodjanak fel, ne legyen botrány, és maradjon csendben a názáreti ács fia, vagy legalábbis maradjon a saját berkeiben belül. Nyugodtan csinálja csak meg az övéinek a maga cirkuszát, és adja csak nyugodtan nekik oda a maga kenyérét. Csak balhé ne legyen. Csak változás ne legyen. Csak gondolkodni ne kelljen, csak érvelni ne kelljen, csak maradjon minden úgy, ahogyan van.

Mert Róma ezt szerette, ahogyan minden hatalom ezt szereti. Békeszerű, nyugalomszerű életet. Életszerű létezését. Kockázat nélkül, izgalom nélkül, beletörődve abba, hogy – amint Zorán is megénekelte – „langyos a sör, de nekünk így is jó”. És a mindenkori ember belemegy ebbe a játékba, még akkor is, ha közben pontosan tudja, hogy a langyosat bizony kiköpi az Úr.

A semmilyen – az nem mennyei. Márpedig Krisztus-köve-tőként az ember nem adhatja alá az igényeit, mint hogy a

DÉLOLASZORSZÁGI FESŐ: KENYÉRSZAPORTIÁS (17. SZÁZAD)

mennyeit keresi, és teszi élete céljává és értelmévé. A mennyeit, a valóságosat, az igazit. Jézus pedig pontosan ezt kívánja övéinek: az igazit. „Mert az én testem igazi étel, és az én vérem igazi ital. Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az énbennem marad, és én őbenne.”

Ő az igazi. A mennyei. Aki nem egyszerűen belesír, beleszületik, beleszokik, belekóstol, beleiszik, beleszik, belenez a világba, de bele is hal. Úgy válik a létezésünk alapjává, mint a mindennapi kenyér. Nemcsak hogy értünk élt – értünk szenvedett, értünk halt, értünk győzte le a semmit, hogy mindenünk legyen –, de bennünk él. Bennünk élhet.

Fantasztikus misztikum ez. Az Ige kenyérré lett. A minőségi élet zálogává vált. Nem tehetünk úgy, mintha nem így lenne. Nem élhetünk úgy tovább, mintha nem így volna. Titok? Az. Átélhető? Át. Megismerhető? Meg. Ma is? Ma is. Az úrvacsora szentségében. Istennel és egymással való szent közösségben.

Hogy életünk legyen. Micsoda evangélium! Hogy minden kétségbeesés, elbukás, sunyi árulás, kicsinyesség, féltékenység, hiúság ellenére is Isten az asztalához hív. Ahol semmi nem számít, csak az: hiszed-e, hogy megtörténik, hogy veled történik meg, vagy sem.

„Bizony, bizony, mondom nektek: ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a vérért, nincsen élet tibennetek. Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon” – mondja Jézus. Mert mindannyian kenyérkereső emberek vagyunk. Akik pontosan tudjuk és hisszük, hogy aki keres, talál. És aki talál, az találkozik. És aki találkozik, annak öröm, elvehetetlen, örök öröm lesz a része. Döbbenet. Döbbenet, de igaz.

■ GÁNC S TAMÁS

Vissza a görög forráshoz!

Beszélgetés az Újszövetség nyelvi titkairól

Jézus a tanítványait bízta meg, hogy őrizzék és adják tovább a tanítását, így aztán az újszövetségi könyvek gyűjteménye lassú folyamat révén jött létre. S hogy milyen érzés a mindennapokban a „forráshoz” visszatérni, egyáltalán hányféle forrás létezik? Erről is kérdeztük dr. Bácskai Károly evangélikus lelkészt. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Teológia Tanszékének egyetemi docense élete egyik legnagyobb ajándékának tekinti, hogy hivatásszerűen foglalkozhat az Újtestamentum görög szövegeivel.

Az eredeti szövegek a hellenisztikus kor görög köznyelvén, az úgynevezett *koiné* görögön íródtak. Mint ahogy említettem, nem egy bibliai szöveg létezik, hanem különböző szövegváltozatok, szövegtörödékek állnak a kutatók rendelkezésére. Ezeket a szakemberek különböző szempontok alapján súlyozzák, hogy kiválasszák a főszöveget. Ugyanakkor nem mondják azt, hogy ez a kizárólagos változat, hanem a többi forrásból melléteszik az adott mondat vagy szó lehetséges további variánsait is.

– Mit érdemes tudnunk a Nestle–Aland-féle szövegkiadásokról?

– Ezeknek a története Eberhard Nestle 1898-ban megjelent első kiadásával kezdődött. Az általa főszöveggé kiválasztott görög szövegek alatt úgynevezett apparátusban olvashatók az ugyanarra a mondatra vagy részre vonatkozó, kódokkal jelölt egyéb nyelvi megoldások. A későbbiekben Nestle fia, Erwin is részt vett a szerkesztésben – az 1927-es tizenharmadik kiadás már az általa szerkesztett részletes kritikai apparátussal jelent meg. A huszonöt évvel később kiadott huszonegyedik kiadásban Kurt Aland teológus is részt vett – innen a mai elnevezése a könyvnek.

– Mi a különbség a két görög nyelvű Újszövetség között?

– A szerkesztési elvek alapvetően egészen hasonlóak. A szöveggondozó kutatók általában azt mérlegelik, hogy melyek a legmegbízhatóbb, a legjellemzőbb kéziratok. A másik szempont lehet az úgynevezett „többségi elv”. E szerint azok a szövegváltozatok alkotják a főszöveget, amelyek a legtöbb hozzáférhető forrásban azonosan szerepelnek. Ma már mindkét megfontolás érvényesül a kiadásokban, nehéz eldönteni, melyik változathoz ragaszkodjon az olvasó. Az egyik kiadás például azzal hívja fel magára a figyelmet, hogy a legújabban napvilágra került papirusztörödékeket is alapul vette a szöveg összeállításakor.

– A teológusok és a bibliafordítók számára nem zavaró, hogy több szövegforrás is létezik?

– Milyen alapokon nyugszanak a Szentírás kanonizált újszövetségi könyvei?

– Az Újtestamentumot alkotó evangéliumok és levelek különböző időpontban és más-más helyen íródtak körülbelül a Krisztus utáni 50–150 közötti időszakban. Az apostolok által lejegyzett eredeti – valószínűleg papiruszra írt – kéziratokról igen hamar elkezdtek másolatokat készíteni magánszemélyek személyes használatra, illetve hivatásos írástudók gyülekezetei, kolostorok számára. Így bár az évszázadok során az eredeti szövegek elvesztek, a megmaradt másolatoknak köszönhetően már a 2. században megindultak az egyházban a kanonizációs folyamatok. Ezek heves vitákkal jártak, hiszen különféle nézetek voltak arra nézve, mely könyveket

tekintsenek hitelesnek, és melyeket ne fogadjanak el. A 4. század végén több egyházi tanácskozás – zsinat – mintegy véglegesen megerősítette, hogy mely újszövetségi iratok számítanak kanonikusnak.

– A mai magyar protestáns egyházakban – így az evangélikus egyházban is – a Magyar Bibliatársulat által fordított és kiadott Szentírást használják. Ha valaki eredeti nyelven szeretné olvasni az Újszövetséget, milyen irányadó könyvet vehet a kezébe?

– Alapvetően kétféle: a Nestle–Aland-féle *Novum Testamentum Graece* kötetet – ennek a legfrissebb változata jelenleg a huszonnyolcadik kiadás [NA 28] – és a Nemzetközi Bibliatársulat által jegyzett újszövetségi szövegkiadást [UBS 5].

– A szövegek között minimális az eltérés. Általában kismértékben eltérő nyelvi megoldásokról van szó.

– **Tudna példát mondani?**

– A Galata-levél hatodik fejezetének második verse így szól: „Egymás terhét hordozzátok, így töltsétek be Krisztus törvényét.” Itt egy olyan nyelvtani szerkezet szerepel a görögben, amely minden további nélkül fordítható úgy is, hogy egymást mint terhet hordozzátok, viseljétek el, így teljesítitek Krisztus törvényét. Tehát nem arról van szó, hogy vegyük át a másik terhét, miközben a magunk terhe alatt is jól elfáradunk, hanem általában éljünk úgy, hogy el tudjuk viselni egymást, még akkor is, vagy annak ellenére is, hogy számunkra olykor a másik ember pusztán jelenléte is terhes. Azonban úgy leszünk Krisztus-követők, ha nemcsak elviseljük egymást szeretetben, türelemmel, hanem osztozunk a másik terhében, akár úgy, hogy vele vagyunk imádságban, támogatjuk, segítjük a másikat. Ez a legszentebb társadalmi közösségi hálózat, amely létezhet. Ezzel a társadalmi szemlélettel „robbant be” a kereszténység annak idején az egyébként zilált és egymás kiszorításán alapuló Római Birodalomban.

– **Sok olyan újszövetségi részt tudna felsorolni, amelyben az eredeti görög szöveg többet ad önnek, mint a magyar fordítás?**

– Életem egyik legnagyobb ajándéka, hogy hivatásszerűen foglalkozhatom az Újszövetség görög szövegeivel, mert bárhol elkezdem olvasni, mindig tud valami újat mondani. Sokszor a látszólag semmitmondó kötőszókból vagy határozószókból van elrejtve olyan minőségi többlet, amely egy-egy igehirdetésre készülve is gazdagít. Nem véletlenül hangsúlyozta annak idején Karner Károly újszövetségi és rendszeres teológiai pro-

fessor, hogy mi az evangélikus egyházban az írásmagyarázati, azaz a Szentírás alapján alapuló teológiát képviseljük.

– **Ön nemcsak elméleti szinten foglalkozik a Szentírással, hanem gyakorlati lelkészként rendszeresen prédikál is. A készülés során egy-egy újszövetségi textus esetén melyik változatot használja: a magyar fordítást vagy a görög eredetit?**

– Mindkettőt. Mivel gyűjtöm az idegen nyelvű fordításokat is, ha van időm, szeretem azokban is kikeresni az adott igehelyet. Mindig nagy élmény várni, hogy ezekből a Lélek általi üzenet összeálljon.

– **Több évtizedes tudományos múlttal a háta mögött mire tanította önt a könyvek könyve?**

– Ha az ember elkezd foglalkozni vele, nagyon hamar rájön, hogy soha nem tudja birtokolni az Isten igéjét, kijelentését annak ellenére sem, hogy sok éven keresztül akár naponta, hetente foglalkozik vele. Ez alázatra tanít. Ugyanakkor minden bibliai szövegrészlet – legyen az ószövetségi vagy újszövetségi – magában hordozza a Krisztussal való találkozás lehetőségét. Nem utolsósorban pedig hálás vagyok azokért a pillanatokért, amikor az eredeti szövegek olvasása során a Lélek olyan gondolatmenetet indított meg bennem, amely később beépült egy-egy igehirdetésbe vagy az órai felkészülésembe.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

■ BODA ZSUZSA

Ébredésből szeretetszolgálat

*A német pietizmus és belmisszió hatása
a magyarországi evangélikus diakóniára*

A reformáció megindulása után két évszázaddal az egyház ismét megújulásra ment keresztül. A 17–18. században kibontakozó angolszász, német, holland és finn ébredési mozgalmak, valamint a kegyességi irányzatok, különösen a pietizmus nagy hatást gyakoroltak a legnépesebb protestáns felekezetekre, így az evangélikus egyházra is, melynek gyülekezeteiben hitéleti válság állt be. A keresztény hit felélesztésére és terjesztésére ezért számos kezdeményezés bontakozott ki, mint például a misszió, amelynek egyik ágán, a belmisszióon belül a 19. század utolsó éveiben Magyarországon is elkezdődhetett a diakónusok és diakonisszák szolgálata.

Az evangélikus teológusok közül ebben az időben elsőként Philipp Jacob Spener (1635–1705) szorgalmazta a laikus gyülekezeti tagoknak a lelki munkában való részvételét, valamint a tettekben is gyakorolt kereszténységet. Spener számos követőre talált Lipcsében, akadtak azonban olyanok is, akik elleneztek tanításait, ezért követői arra kényszerültek, hogy elhagyják a lipcsei egyetemet. A Halléba távozott közösség folytatta munkáját, és rövidesen kialakította a lutheránus pietizmus új központját.

PIETIZMUS A GYAKORLATBAN

A Lipcséből száműzött Spener-tanítványok között találjuk August Hermann Franckét (1663–1727), aki részt vett a hallei egyetem pietista fakultásának megalapításában 1694-ben. Francke az evangélikus szeretetszolgálat elindításának nagy úttörője. Munkássága során számos oktatási és szeretetintézményt alapított: polgári iskolát, tanítóképzőt, árvaházat, kórházat és latin nyelvű iskolát is. A teológus 1695-ben alapítványt hozott létre, amelyen keresztül növelni kívánta az egyház szerepét az oktatásban és a szociális segítségben.

A Francke szellemiségét követő Nikolaus Ludwig von Zinzendorf (1700–1760) a saját birtokán, Berthelsdorf mellett alapította meg a Herrnhuti Testvérgyülekezetet, amelynek számára – a pietizmus külön ága-

ként – különösen fontos volt a társadalmi problémák valós megoldása. Zinzendorf alaposan kiépítette a diakóniai szolgálat rendszerét. A közösség tagjaival alamizsnát osztottak a szegényeknek, beteggondozást vállaltak, valamint alapítottak árvaházat, latin nyelvű iskolát, internátust, patikát és kórházat is. Hatékonyan működő munkájukat azonban csak a saját gyülekezetükön belül végezték, kevésbé terjeszkedtek.

A pietizmus mérsékelt, egyházas ága Johann Albrecht Bengel (1687–1752)

vezetésével Württembergben jött létre. Hazai szempontból ez igen jelentős volt, hiszen szellemisége nagy hatást gyakorolt Mária Dorottya württembergi főhercegnőre (1797–1855), az utolsó magyar nádorné, aki a nyugati eseményeket követve szorgalmazta, hogy Magyarországon több helyen is létesüljenek missziós központok. Ezeknek a megalapozásához a segélyegyletek létrehozását és az evangélikus lelkészekkel való együttműködést látta a legalkalmasabbnak.

ÉBREDÉSI MOZGALMAK

Az első ipari forradalom (1750–1850) során a népesség azon része, amely a mezőgazdaságban már nem talált munkát, a városokba özönlött. A gyárak által kínált munkalehetőség megszerzését célzó tömeges bevándorlás jelentősen növelte a városi népesség méretét, sűrűségét és sokféleségét, felgyorsítva a városiasodás folyamatát. Mindez azonban alacsony életszínvonalal járt. Az alacsony munkabér nem tette lehetővé, hogy egyedül a férfi legyen a család fenntartója, a nők és sokszor a gyermekek is dolgozni kényszerültek, azaz a hagyományos családmódel felbomlott.

Sok országban mindez előidézte az ébredési mozgalmak kibontakozását, amelyek nemcsak a lelkigondozást célozták meg, hanem szociális segítséget is nyújtottak. A legjelentősebb ébredési mozgalmak Nagy-Britanniából, Svájcól, Németországból, Hollandiából és Finnországból indultak és vezettek változá-

Diakonissa-nyaház Gallneukirchenben

sokhoz Európa-szerte. A magyarországi evangélikusokra a 19. század második felében leginkább a genfi és a német ébredés tett nagy hatást.

A genfi ébredés vezetői Henri Abraham Césár Malan (1787–1864) és Jean-Henri Merle d'Aubigné (1794–1872) voltak. Malan önálló gyülekezete szoros kapcsolatban állt a skót és a holland ébredés más csoportjaival, Merle d'Aubigné pedig 1846-ban megalapította a keresztény egységet hangsúlyozó Evangéliumi Aliansz nevű szervezetet, amellyel a magyar evangélikusok is kapcsolatban álltak. Ennek vezetését később a skót szabadegyház megalapítója, Thomas Chalmers (1780–1847) vette át. Mária Dorottyára a pietizmus mellett a genfi ébredés is nagy hatást gyakorolt, a nádorné ugyanis szorgalmazta, hogy a Skót Misszió központot létesítsen Budapesten, így 1841-től a magyarok missziós tevékenysége is elindulhatott.

A német ébredés fő alakja, Friedrich August Gottreu Tholuck (1799–1877) a hallei teológia professzoraként ismerte meg a pietizmus szellemiségét. Tanítványai élénk missziói munkát folytattak, amely a későbbiekben hozzájárult a kül- és belmisszió kiszélesedéséhez. Szintén jelentős Johann August Urlsperger (1728–1806) pietista teológus és diakónus munkássága is, aki a missziós és karitatív célok megvalósítására összpontosítva 1815-ben megalapította a Bázeli Missziót. Nem sokkal később, 1836-ban megalakult a Drezdai Misszió is, majd 1848-tól Lipcsei Misszió néven folytatta tevékenységét. A kifejezetten evangélikus értékrendet képviselő és gyakorlati teológiára összpontosító Lipcsei Misszió számos lutheránus teológusra hatott, akik később a diakóniai szolgálat elindításának kezdeményezőivé váltak.

INTÉZMÉNYESÜLŐ DIAKÓNIA

Amalie Sieveking (1794–1859), a modern szociális munka úttörője, akire nagy hatással volt Francke munkássága, a kolerajárvány idején kezdett asszonytársával együtt betegápolói tevékenységbe, és 1832-ben Hamburgban megalapította a Szegénygondozó és Betegápoló Egyesületet. 1840-ben létrehozta a gyermekkórházat és a szegényházat is magába foglaló Amalienstiftet. Németországban ekkor jelentek meg a első diakonisszák.

Sieveking munkássága éppúgy, mint „a börtönök anygala”-ként is emleget-

Theodor Fliedner diakonissza-anyaháza Kaiserswerthben

tett angol Elisabeth Fry (1780–1845) vezette börtönmisszió, jelentősen ösztönözte Theodor Fliedner (1800–1864) evangélikus lelkész a szeretetszolgálat intézményesítésére, ezért feleségével együtt 1836-ban diakonissza-anyaházat alapított Düsseldorf külvárosában, Kaiserswerthben. Az intézmény ott-hont, ruhát és ételmezt biztosított a fiatal, tizennyolc–harmincöt év közötti nők számára, akik cserébe betegápolást, valamint gyermek- és idősgondozást végeztek. Fliedner anyaházába a modern nővérképzés elindítója, az angol Florence Nightingale (1820–1910) is ellátogatott, hogy tanulmányozza az ott zajló diakonissza- és ápolónőképzést. Az első diakonissza-anyaházat további hasonló intézetek létesítése követte Németország-szerte, többek között Stuttgartban és Neuendettelsauban, illetve Ausztriában – Gallneukirchenben és Bécsben – is.

Johann Hinrich Wichern (1808–1881) evangélikus lelkész, teológus szorgalmazta a diakónusképzés elindítását. 1848-ban Hamburgban indította meg a belmissziót. Munkája során intézményes keretek közé helyezte a mentális problémákkal küzdők és betegek gondozását, megteremtve ezzel a modern szociális gondozás alapjait.

A kezdetekben misszionáriusnak készülő idősebb Friedrich von Bodelschwingh (1831–1910) 1872-ben vette át a németországi Bielefeldben az epilepsziás betegek ellátására létesített intézmény vezetését. A birtokon diakóniai

intézetet is építtetett, lehetővé téve fiatal férfiak és teológusok számára, hogy az ápolói és szociális segítő tevékenységeken keresztül elsajátítsák a diakónusi szolgálat alapjait. Emellett szegénység és munkanélküliség elleni programokat is indított.

Magyarországon is megtörténtek az első lépések. A pietizmus hatására Schmidt Károly Jenő pozsonyi evangélikus lelkész (1865–1948) ellátogatott a neuendettelsauai diakonissza-anyaházba. Az ott szerzett tapasztalatok alapján 1891-ben megalapította a városban az első magyarországi evangélikus diakonissza-anyaházat. Innen érkeztek 1908-ban Győrbe az első nővérek, hogy megteremtsek az elindítani kívánt diakonisszaszolgálat alapjait.

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület alapítója, Pauer Irma (1879–1929) maga is misszionárius volt, a liebenzelli misszió tagja, a békéscsabai diakonisszaintézetet létrehozó Szeberényi Gusztáv igazgató lelkész (1890–1941) pedig egy évet töltött diakónusként a Bodelschwingh-féle bielefeldi szeretetintézményekben. A pietizmus és az ébredési mozgalmak eredményeként elinduló misszió ezáltal hozzájárult a magyarországi evangélikus diakónia intézményesüléséhez.

■ KONDOR BOGLÁRKA

A szerző az Evangélikus Országos Múzeum múzeumpedagógus-tárlatvezetője, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Történettudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója

Lélekcsoszogás és vigasztalás

Gyalogoltam hét kilométert. Nem világosító teljesítmény, de nagyon jólesett, és ami a lényeg: egy gondolattal gazdagított. Már túl voltam a táv felén, amikor arra lettem figyelmes, hogy a lépéseim hangosodnak. Éppen nem csoszogok, de azért a lépéseim mélyültek annyit, hogy a talpammal néha megborzoltam az aszfaltot, a padka kavicsait, ha éppen ott haladtam. Néhány ilyen sercenő lépés után tudatosult bennem, hogy fáradnak a lábaim.

gát. Sőt idővel annyira nehéz lett, mint amennyire rémisztően magányos. Hiába vettem körül a szerettem, mintha egy plexifalon kívül lettek volna, belül pedig csak én, de nagyon csak én. Láttak engem, láttam őket. Nyugtattak, biztattak, ezt érzékeltem, a tudatomnak jólesett a szándékuk, de a lelkemig nem ért el.

Miért történik ez velem? Miért pont velem történik ez? Miért hagyott el a hitem? Hol van most Isten? Az életem or-

várható el, hanem mert Jézussal szerettem volna lenni. Kettesben néhány perctet, amikor én szavak nélkül is kérek, ő pedig meghallgat, megért és válaszol. És megment...

Megmentett.

Nem egy szempillantás alatt kerültem felszínre, vissza az életem útjára. Nem azonnal suhantam rajta tovább, hangtalanul és könnyen lépkedve. Eleinte még csoszogott a lelkem. Néha talán meg is torpant, de aztán minden lépés könnyebb lett, miután a tudatom számára nyilvánvalóvá vált, hogy az én kicsi életemben működött az, amit Jézus mondott a *Hegyi beszédben*. Vagyis kértem, és adatott nekem, kerestem, és találtam, zörgettem, és megnyitott nekem.

Vannak olyan problémák az életünkben, amelyekkel egyedül is megbirkózhatunk. Rájövünk, hogy mit kell tennünk, aztán kicsit még csiszolunk rajta, javítjuk a módszert. És ez jó, hogy így van. Mint például a fáradó lábaimnál. Aztán vannak olyan kihívások az életünkben, amelyekkel egyedül nem tudunk megbirkózni. Ezek a gondok a lélek csoszogásával kezdődnek, és valahol nagyon mélyen végződnek.

De ez nem különleges! Ez nem egy átkozott pech, nem egyéni sorstragédia, amely éppen veled vagy velem történt, történik. Ilyenekben nagyon sok ember át-
esik, de ha van a lelke gyógyulásának viszonyítási pontja, akkor később is vissza tud hozzá nyúlni. Emlékeztetheti magát, hogy egyszer már sikerült, és arra is, hogyan sikerült, ki által sikerült.

Nekem Isten segítségével, Jézus által. Én erről tudok örömmel és szeretettel beszélni. Senkire nem akarom ráerőltetni a hitemet, senkit nem akarok erővel téríteni, meggyőzni, templomba terelni, hiszen erőszakkal nem terjeszthető annak az életajánlata, aki maga a Szeretet. Azt viszont tudom, hogy amikor Jézus azzal a három szóval hívott el szolgálni, hogy „nincs más dolgod”, akkor azt kérte tőlem, hogy lelkem minden csoszogásával, de őszintén és örömmel legyek a tanúságtéveje, hogy az életemen keresztül, a saját szavaimmal mondjam el másoknak azt, ami a 94. zsoltárban (18–19; Károli fordítás) így áll: „Mikor azt mondtam: Az én lábam eliszamodott: a te kegyelmed, Uram, megtámogatott engem. Mikor megsokasodtak bennem az én aggódásaim: a te vigasztalásaid megvidámították az én lelkemet.”

■ – BALCZÓ –

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FARREL NOBEL / UNSPLASH.COM

A felismerést tett követte, ügyelni kezdtem rá, hogy magasabbra emeljem a lábaimat. Száz métert haladtam így, csendben, rendben, de ahogy a gondolataim elterelődtek a lábemelésről, megint sercegett a talaj, talán már csoszogtam is. Aztán megint odafigyeltem, majd megint csoszogtam kicsit, újra rászóltam magamra, míg végül a tudatosság valahogy automatizmussá vált, és szép, csendes léptekkel értem haza.

Volt, hogy a lelkem kezdett csoszogni. Elfáradt. Nem tudtam csak úgy magamtól megemelni, hogy ne húzza ma-

szágútján elakadva ilyen gyötrő kérdések süppedtetek még mélyebbre.

A fáradó lábaimon tudtam segíteni a tudatom által, de a lelkemen nem. Utóbbi esetben a tudatosságom szerepe odáig terjedt, hogy keressem a megoldást: ha én nem, akkor ki segíthet rajtam, hogy végre elmozduljak a mélyből?

Csak Istenre számíhattam. Imádkoztam. Nem rutinból, a kellemesen csörgező élet langyos megszokásával, hanem könyörögve azért, hogy mentse meg az életemet. Minden este olvastam a Bibliát. Nem azért, mert a keresztény embertől ez

„Lehetetlen helyeken is beszélek Istenről”

Antal Adrián a TrollFociról, az evangélikusságáról és az ökumenikus házasságról

„Sokan a pénzen vett csillogás hivalkodó bemutatására használják a közösségi média felületeit, én viszont meg vagyok győződve róla, hogy az életben csak fontosabb dolgok vannak annál, mint hogy milyen autód van, mekkora a házad, milyen luxuskörülmények között nyaralsz” – mondta el lapunknak Antal Adrián. Magyarország futballal foglalkozó legnépszerűbb oldalának, a TrollFocinak az evangélikus szerkesztője beszélt arról is, hogy keresztényként jóban van Istennel, és mint hívő ember kifejezetten kedveli az olyan helyzeteket, amikor normális mederben zajló vitákat folytathat ateistákkal Isten létezéséről.

– Mi az első emléke az evangélikusságával kapcsolatban?

– Nem szeretnék mindjárt az elején trollkodni, szemtelenkedni, de gyerekkoromban, ha sokfélét és sokat ettem, azt

mondták rám, hogy lutheránus gyomrom van. Nem tudom, pontosan honnan hagyományozódik ez a kifejezés, de tudomásom szerint Luther Márton is szeretett jókat enni. Az csak később tudatosodott

bennem, épült be az evangélikus identitásomba, hogy a szüleim egy kicsi északbaranyai sváb faluból, Mekényesről származnak. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint az ezerkétszázharminc lakosból ezeregy százötvenhat volt a német, és még ennél is több, ezeregy százötvenegy az evangélikus. Itt keresztelt meg Krähling Dániel – aki később a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese is volt –, és innen húsz kilométerre, Hőgyészen nőttem fel, ahol viszont csak a katolikusoknak van templomuk, az evangélikusoknak „csak” egy pici imaházuk, így ez a templomérzés a lakhelyemen kimaradt a gyerekkoromból. ▶

A templom nekem vagy a mekényesi, vagy a gyönki evangélikus templomot jelentette, ahova a maroknyi hőgyészi evangélikus is tartozott.

– **Ezzel a háttérrel nem meglepő, hogy evangélikus iskolában tanult tovább.**

– Az evangélikusságommal összefüggésben az már tudatos döntés volt, hogy a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumba jártam. Érdekes még elmondanom azt is – mert az evangélikus identitásom megerősödésében nagy szerepet játszott –, hogy az általános iskolában Cselovszky Ferenc volt a hittanárom, aki most Budapesten, a Deák téren lelkész, esperes.

– **Vallásos családba születni, részesülni a keresztség szentségében, aztán egyházi iskolába járni adottság és döntések kérdése, de mindezekből még nem feltétlenül következik, hogy az ember hitre jut. A hitélete hogyan alakult, milyen a kapcsolata Istennel?**

– Jóban vagyok Istennel. Mivel meglehetősen racionálisan gondolkodom, egy időben kerestem a rációt, szerettem volna mindent értelemmel felfogni és megmagyarázni. Ebbe beletartozott az is, hogy tinédzserkoromban Isten létezésére is innen kiindulva próbáltam válaszokat találni. Amikor azonban nem találtam olyan logikus érveket, amelyekkel meg tudtam volna magyarázni egy mindenható transzcendens lény létezését, nem rendült meg a hitem. Inkább odavezetett ez, hogy a húszas éveim második felében eljutottam arra a felismerésre: Istent egyáltalán nem szükséges és nem is lehet tudományos alapon megmagyarázni, és – talán furcsán hangzik, de – éppen ez benne a racionalitás. Ez a felismerésem jól jön például olyankor, amikor a közösségi média felületein ateistákkal vitatkozom Isten létezéséről. Ha normális mederben zajlanak, én kifejezetten szeretem az olyan jellegű vitákat, amikor nem hívőkkel vagy Isten létezését kategorikusan tagadókkal beszélhetek. Isten egyik lényege, hogy a tudomány eszközeivel bebizonyíthatatlan a létezése, vagyis ha képletekkel, egyenletekkel be lehetne bizonyítani, akkor éppen az Isten-jellegét veszítené el, ezáltal elveszne a megmagyarázhatatlanra való rácsodálkozás, annak megtapasztalása.

– **A hit megélése mellett sem magától értetődő, hogy az ember biznyságot is tud tenni róla mások előtt.**

– Néha nagyon „lehetetlen helyeken” is beszélek Istenről, amit kifejezetten izgalmasnak tartok. Például egyszer egy budapesti szórakozóhelyen valamikor a hajnali órákban történt ilyen. Érdekes – és hasonlóról mások is beszámoltak nekem –, hogy nem tudom felidézni, hogyan terelődött a beszélgetés ebbe az irányba, de egyszer csak azon kaptuk magunkat, hogy Istenről beszélgetünk. Persze ez nem jelenti azt, hogy egy szórakozóhelynek vagy egy vidéki kocsmának kéne az ember életének a centrumában lennie, de kétségtelenül a része lehet. Emlékszem rá, amikor Hőgyészen a bácsik elmentek misére, utána beültek a presszóba pár fröccsre, kártyáztak, aztán kimentek a meccsre. A hitélet is a színes közösségi lét megélésének egyik formája.

– **Foci, presszó, falu – ezzel már el is érkeztünk a majdnem félmillió követővel rendelkező TrollFoci oldalhoz, hiszen éppen az említett közege az egyik lényege Magyarország labdarúgással foglalkozó legnépszerűbb közösségi oldalának.**

– A vidéki meccsek látogatása nemcsak arról szól a TrollFocival, hogy iszogatunk, szórakozunk a helyiekkel, hanem igyekszünk bemutatni az adott település értékeit, tehát a magunk módján ezzel a hozzáadott értékkel színesítjük a videós anyagainkat. A falusi élet egyébként is közel áll hozzánk, a munkatársaim is vidékről származnak, én pedig külön hálás vagyok azért, hogy jó pár év multiknál eltöltött mókuserék után a helyemre kerülhettem a TrollFocival, a vidékkel, az ottani közösségek megismerésével.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

A közelmúltban elhunyt Csíkszentmihályi Mihály kifejezésével élve flow-élményben érzem magam, és ezért nagyon hálás vagyok.

– Hogyan látja általában a közösségi lét megélésének különböző formáit, mondjuk, az Instagramtól a hepehupás falusi focipályák széléig?

– A társasági élet terei folyamatosan és gyorsan változtak meg az elmúlt évtizedekben. Ma már ott vannak a Facebook-csoportok, a különböző csevegőprogramok felületein létrehozott baráti társaságok, általában a közösségi média, amelyekkel önmagában nincsen gond, mégis azt érzem, hogy megnőtt az értéke az igazi, fizikailag megélt közösségi életnek. Mindemellett törekszem arra is, hogy ha például az Instagramra posztolok, az is hordozzon magában értéket.

– Miért tartja ezt fontosnak? Van erre egyáltalán igény?

– Azért érzem fontosnak, mert sokan a pénzen vett csillogás hívalkodó bemutatására használják ezeket a felületeket, én viszont meg vagyok győződve róla, hogy az életben csak fontosabb dolgok vannak annál, mint hogy milyen autód van, mekkora a házad, milyen luxuskörülmények között nyaralsz. Talán elcsépe-

– A boldog, lelkiileg kiegyensúlyozott élet eléréséhez ön szerint hogyan tudnak hozzájárulni az egyházak? Egyáltalán mennyire szükséges haladnia az egyháznak a korrall, reagálnia a társadalmi változásokra, akár médiafelületeken keresztül is?

– Azt sem tartom jónak, ha egy egyház nem veszi figyelembe a gyorsuló világot, az ahhoz alkalmazkodni próbáló közösségek igényeit, lehetőségeit, és valahol évszázadokkal ezelőtt leragad. Ugyanakkor szerintem az sem szerencsés, amikor az aktuális korszellemhez mindenáron és gyorsan igazodni akar egy egyház, mert akkor könnyen megintoghatnak az alapjai. Úgy látom, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház jól etlalálja azt a mezsgyét, amelyiken járnia

eddig, hiszen azt mégis a nagy családdal, barátokkal szeretnénk megélni.

– Mi kell ahhoz, hogy a házasság több legyen, mint hogy hivatalosan is együtt élnek, illetve hogy adott esetben a feleség felveszi a férj nevét?

– Itt is modernebbül jött ki a lépés: a feleségem nem vette fel a nevem. Mi nek is? Gyönyörű név az övé, számára ez is egyfajta kapcsolódás az őseihez, nem szerettem volna elhagyni, és ezt tiszteletben tartottam. Számomra nem egy ilyen formáság jelenti azt, hogy egymáshoz tartozunk. A humor, a hit, a közös összekacsintások, együtt megélt helyzetek, a tolerancia, a kitartás az, ami a szerelem mellett a kovász. Amikor egy összekacsintásból, egy félmondatból kitaláljuk, mit szeretne a másik mondani. Jó megélni ezt a harmóniát. Persze olaszosan élünk, ezt semmiért nem adnám oda. Néhanapján megállok, és elgondolkozom: „Atyaéig, ez tényleg az én életem?!” Van egy eleven, egészséges kislányunk, egy szerető feleségem, az életünk harmonikus, és ezt semmiért nem cserélném el. Ezen azonban dolgoznunk kell, de nemcsak mi munkálkodunk, hanem érezzük a „fölső” segítséget is.

– Ökumenikus házasság az önöké, hiszen a felesége római katolikus.

– Az ökumené is erősen jelen van az életünkben, hiszen valóban, a feleségem katolikus. Egy-egy istentisztelet vagy szentmise után azért jólesik rácsodálkozni az eltérő vagy éppen a közös dolgokra, de a végén mindig arra jutunk, hogy a különböző és hasonló dolgok is visszanyarodnak, visszavisznek minket a Jóistenhez. Amiben nagyon egyetértünk, az a kislányunk lelki nevelése: semmiképpen nem fosztanánk meg azoktól az élményektől, amelyekre mi is nosztalgiával emlékszünk a gyerekkorunkból: a templomi illatok, fények, a hittanórák érdekes tanításai, a közösséghez tartozás érzése, a saját hitünk útjának megtalálása – ettől nem szabadna megfosztani senkit sem.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

„
A humor, a hit, a közös összekacsintások, együtt megélt helyzetek, a tolerancia, a kitartás az, ami a szerelem mellett a kovász.

és közhelyes, de a járványhullámokban élve az életünket talán még inkább érvényes, hogy az élet, az egészség megbebecsülése mennyivel fontosabb, és erre már önmagában is ajándékként érdemes tekinteni. Persze nem kell álszentnek sem lenni, örülhet az ember annak, ha jól él, például én sem szeretek spórolni azon, hogy a családommal milyen ételeket együnk, de azt hiszem, hogy hittel, ezzel az életfelfogással ugyanilyen boldog lennék a világnak egy szegényebb szegletében is – mint ahogyan erre utalnak az országok boldogságindexei: az anyagi jólét, a gazdagság nem feltétele a boldog életnek.

érdemes, ahol az evangélium hirdetése összhangban van azzal a gyakorlati küldetéssel, amit egy keresztény egyháznak be kell teljesítenie az emberek között, akár a közösségi médiafelületeken is.

– Végezetül hadd kérdezzem a házasságáról: mit jelent önöknek az, hogy a kapcsolatuk Isten előtt lett megerősítve a házasság által?

– Érdekes helyzetben vagyunk, de nem egyedülként. A világjárvány sokunk életébe beleszólt: a mi életünkben is legalább ugyanannyit elvett, mint amennyit hozzáadott. Minimalista polgári esküvőnk volt a Covid kellős közepén, az egyházi szertartás a járvány miatt elmaradt

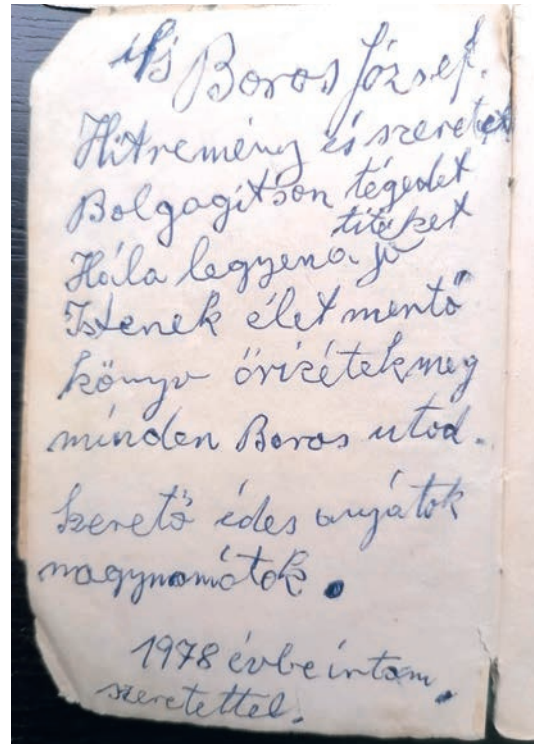
Hazakerült az életmentő Biblia

Cikkünk nyomán találtak rá a családi örökségre

Tizennégy évvel ezelőtt, az Evangélikus Élet 2008. október 26-i számában szoltunk egy életmentő Bibliáról, amellyel kapcsolatban akkor még sok volt a rejtély. A cikk címe is ez volt: *Őrzi titkát a könyv*. Sok év után most végre megvan a válasz az akkori kérdésekre – mikor és hogyan mentette meg Boros József életét a Biblia. Mivel ő 1988-ban, édesanyja pedig már korábban elhunyt, nem volt más támpont a kutatásban, csak az 1978-ban reszketeg kézzel beírt néhány sor a kötetben, a végén a felszólítással: „...életmentő könyv, őrizzék meg, minden Boros utód.”

A Boros család 1965-ben

Családi bejegyzés a kötetben

2008-ban még nem lehetett tudni, hogy verekedés közben térítette-e el a veszélyes szúrást a kemény könyvfedél, vagy lövést hárított-e el a zubbonyzsebben, szív felett hordott Biblia. Ilyen esetek a háborúban többször előfordultak. A Honvédelmi Minisztérium irattárában azonban kiderült, hogy Boros József sorkatonaként nem szolgálhatott a háború alatt a hadseregben, nem járhatott a fronton: 1927-es születésű lévén nem hívták be. A kutatás következő állomása így Boros József szülőfaluja, Nagyveleg lett. A helyiek ott azt mondták, emlékeznek egy esetre, valamilyen verekedésbe keveredhetett bele Jóska.

A különleges, életmentő Biblia története azonban más. Mint kiderült, az unoka, Boros Anikó családi elbeszélésekből tudta meg, hogy Boros József 1945-ben leventeként az oroszok elől bujkált a Lágymányosi-öbölben, itt lőttek rá. Megsebesült a lábán s az arcán is, de az életveszélyes lövés valamiképp megsúszott a könyvön. Annak idején meg is

A sérült Biblia

FOTÓ: A BOROS CSALÁD ARCHIVUMÁBÓL

mutatta az unokának, mindez pontosan hol történt.

Az egykori levente az élete végéig viselte az 1945-ös sebek nyomait, és mindennél jobban őrizte ezt a Bibliát. Beszédesebb, hogy a könyv a 138. zsoltárnál roncsolódott, amelynek 7. szakasza így szól: „Ha nyomorúságban vergődöm, megelevenítesz; ellenségeim haragja ellen kinyújtod kezedet, és a te jobbkezed megment engemet.”

Boros József édesanyja Nagytétényben élt, amely a Budafoki Evangélikus Egyházközség területéhez tartozik. Az 1937-es kiadású Károli-Bibliát így Solymár Gábor akkori budafoki lelkésznek vitte el, aki a gyülekezetben rendezett kiállításán is bemutatva, más, családi titkokat őrző, régi Bibliákkal együtt. Boros József fia, Attila nem kérte vissza a könyvet a lelkésztől, úgy gondolta, jobb helyen van a gyülekezetben, jó, ha minél több hittanos látja, és a nagymama kívánsága is az volt, hogy a gyülekezetnél legyen.

Anikó, Boros József unokája azonban másképp gondolkodott: szeretne volna visszakapni a családi ereklyét. Próbált a cikkünkben kiindulva nyomozni, de évekig nem jutott előre. Egy Facebookon feltett kérdéssel jutott el a sorok szerzőjéhez, és kért segítséget. Az akkori budafoki lelkész, Solymár Gábor már nyugdíjas, Szombathelyen él. A megkeresésre azonnal válaszolt: „Megvan a könyv, és persze visszaadom. Sajnos nincs jó állapotban, kölcsönadtam egy kiállításra, és sérült állapotban kaptam vissza. Elő kell keresnem.” A Boros József édesanyjától származó 1978-as bejegyzés ma is jól olvasható benne.

Rövid idő elteltével Boros Anikó jelentkezett ismét, boldogan: visszakapta a Bibliát, éppen adventkor. Szébb karácsonyi ajándékot aligha kaphatott volna. Az életmentő könyv örököse most Magyarpolányban él. „Mély és erős hittel élek... ősi keresztyén vállalat él a szívemben-lelkemben” – vallotta meg levelében.

Szokták mondani, hogy egy-egy újságicik hamar elavul, s hogy nincs régebbi a tegnapi újság híreinél. Ez a történet élő cáfolata lehet ennek a vélekedésnek. Eltelt tizennégy év, ráleltek a korábbi Evangélikus Élet-cikkre, és immár egy Boros leszármazott birtokában van a különleges családi Biblia. Az is kiderült, hogy nemsokára megszületik Boros Anikó unokája, lesz tehát, aki tovább őrizheti a kincset.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

A sok nagyszülő közt elvész a gyerek

Zavarba ejtő film Az unoka

Deák Kristóf letette a névjegyét a *Mindenki* című rövid filmmel, amelyet Oscar-díjjal is jutalmaztak 2017-ben, majd a *Fogylok* című tévéfilmmel, amelyben az ötvenes évek csengőfrászáról szólt kiváló színészvezetéssel, pattanásig feszült hangulatot teremtve a nézőben. Most azonban az első egész estés játékfilmjével hoppon maradtunk.

Bár az alaptörténet remek, a színészgárda káprázatos, mégsem dőlt el, hogy egy dokumentumfilm-szerű játékfilmet vagy egy fekete humorú skandináv mozit akart valójában a rendező. A kettő keveréke sajnos inkább zavaró, mint érdekes.

hogyan tud valóban kapcsolódni két ember a hatvan év korkülönbség ellenére. A mi generációinkban sokunkat a nagyszülők neveltek fel, mert a szülők halálra dolgozták magukat, hogy a rendszerváltás után építsék újra az országot” – nyilatkozta Nina Kov, a forgatókönyvíró a fiatal és idős generáció kapcsolatát igazán szépen bemutató filmről. Ez azonban kevés ahhoz, hogy egy frappáns, meggyőző mozit láthassunk, pedig a színészek játéka is erős.

Blahó Gergely remek a jólelkű, majd az ügybe magát egyre jobban belelovaló, de semmiképp sem józan eszű fiatalember szerepében. Viszi magával a nézőt, még

A történetbeli Rudi nagyapját kirabolják az úgynevezett unokázós csalással. (Ezzel a módszerrel a csalók, magukat hivatalos személynek kiadva, felhívják telefonon az idős hozzátartozót, és a lehető legtöbb pénzt kicsalják tőle arra hivatkozva, hogy az unoka bajba keveredett.) A fiatal férfi hajszába kezd, vissza akarja szerezni a családi örökséget, de egy idő után már az ügy megszállottja lesz. Közben hasonlóan pórul járt idősekkel is találkozik. Azonban ez a szál csak a film végén kap különösebb hangsúlyt, és ez kár.

Deák Kristóf saját érintettsége okán választotta a témát: kilencvenéves nagyapja is „unokázás” áldozata lett, és a család okozta törés és fájdalom miatt nem sokkal az eset után elhunyt. „Fontosnak tartottam, hogy ne egy idealizált kapcsolatot kreáljunk, hanem megmutassuk,

ha logikátlansága idegesítő is olykor. Jászberényi Gábor bűnözője is zsigeri erővel hat. Az idősek „all stars” válogatottja pedig egészen csodás. Nagyapaként Jordán Tamás elegáns alakítása meghatározó, de Hámosi Ildikót, Mikó Istvánt, Kertész Pétert, Papp Jánost, Baranyai Lászlót is örömmel látni a filmvászonon. Ezért is kár, hogy nincs tisztázva a műfaj, mert akkor talán nagyobb szerepet kaphatott volna a filmben. Megérdemelték volna.

A film zenéjéről viszont csak elismerően lehet szólni. Balázs Ádám mellett új dalt írt a filmhez a Kaláka együttes és Ohnody – Hegyi Dóra – is, a feltörekvő Carson Coma zenekar pedig instrumentális zenét készített. A kortárs magyar filmhez örömezene ez, még ha nem is menti meg a mozit.

■ KÉZDI BEÁTA

Maradjunk együtt!

Véletlenszerűen csöppentem bele a vonaton a húszas éveik közepén járó fiatal lányok beszélgetésébe.

– Amilyen házasságokat látok magam körül – mondta az egyik –, hát eszemben sincs férjhez menni.

minckét évében, akkor többek között azt mondanám, hogy az önmagamról alkotott illúziók elengedését.

Vesztésre van ítélve az ember, ha a házasságtól és a házastárstól várja azt, hogy rendbe tegye az életét és oldja meg

kiüresedett, sivár párkapcsolatban élők-höz? Esetleg a váláson gondolkodókhöz? Vagy egyszerűen minden házaspárhoz?

Minden pár ezzel a vággyal indul el az oltár elől: maradjunk együtt. Erich Fromm, a neves pszichoanalitikus szerint szeretni valakit több mint egy erős érzés – az döntés, ítélet és ígéret. Evangélikus szertartásunkban nem a „boldogító ígen” hangzik el, hanem ez a három válasz: „szeretem”, „akarok”, „kész vagyok”. Szeretem a mellettem állót, Isten rendje szerint akarok vele házasságban élni, és kész vagyok ezt esküvel is megerősíteni. Ez fejezi ki azt az elköteleződést, amelynek alapján dolgozhatunk azon, hogy „maradjunk együtt”. S ennek alapján kérhetünk elakadásunkban segítséget lelkigondozótól, vagy kapcsolódhatunk be preventációs szándékkal házaskörökbe is.

Nem tudom, hogy változott-e egykori útitársaim véleménye. Mindenesetre ha újra találkoznánk, akkor lehet, hogy biztatásképpen mesélnék nekik a sokáig egyedül élő író, C. S. Lewis kései házasságáról meg arról, hogy szerinte a visszailleség csak azoknak a házasságát veszélyeztetik, akik a szerelmet istenítették. Akik azt gondolták, hogy a szerelem hatalmas és igazságos, mint egy isten; és azt hitték, hogy elegendő az érzelem, sőt hosszú távon is csak erre van szükség. Amikor elképzeléseikben csalatkoznak, akkor a szerelmet, a házastársat vádolják.

Pedig a szerelem, miután megtette hatalmas ígéretét, és egy-két pillanatra felvillantotta, hogy milyen is lenne az igazi beteljesülés, eleget tett kötelességének. A keresztszülőhöz hasonlóan ő csak ígér, de az ígéret megtartása már a mi dolgunk. Nekünk kell azon munkálkodnunk, hogy a mindennapi életünk egyre inkább hasonlítson ahhoz, amit a szerelem csupán felvillantott előttünk.

Valószínű, nem aratnék nagy sikert a három fiatal lánynál ezzel a gondolattal, így nem marad más, mint hogy a házasság jövőjéért aggódó embertársaimmal együtt a magam helyén az ígéret megtartását és a munkálkodást komolyan veszem. Hiszen a házasság teremtésbeli rend, s nem kevesebb mint Isten áldásának ígérete kapcsolódik hozzá.

■ BARANYAYNÉ ROHN ERZSÉBET

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: HECTOR REYES / UNSPLASH.COM

– Nekem nincsenek álmaim a házassággal kapcsolatban – folytatta a másik, akiről később kiderült, hogy komoly párkapcsolatban él.

A gondolatmenet végére a pontot a legszolidabb lány tette ki, aki szüleinek az életét látva egyszerűen értelmetlennek tartotta az egészet.

Néztem ki az ablakon, s próbáltam felidézni, hogy én mit láttam annak idején. Nem hiszem, hogy a körülöttem élők házassága sokkal szebb lett volna. Volt ilyen is, meg olyan is, ahogy ma is. De arra határozottan emlékszem, hogy nekem voltak illúzióim. Legfőképp magammal kapcsolatosan. Majd én megmutatom, hogyan kell ezt csinálni! Bónuszként pedig megoldódnak a problémáim és a vívódásaim.

Ha most valaki megkérdezné tőlem, hogy mit tanultam meg a házasság har-

a problémáit. Sem a házasság, sem a házastárs nem eszköz, amelyet az ember az aktuális terveinek eléréséhez használhatna fel. A házasság nem cél, amellyel minden rendbe tehető, hanem Istentől kapott ajándék, egy olyan életforma, amely paradox módon megtartóerő akkor is, amikor nincs minden rendben.

Napok óta ízlelgetem a házasság heti program mottóját. Fogyasztásra berendezkedett kultúránkban – amely azt a szemléletet igyekszik bennünk kialakítani (immár nemcsak tárgyakkal, hanem személyekkel kapcsolatban is), hogy ami elromlott, vagy nem szolgálja már a céljainkat, azt dobjuk ki, cseréljük le, szerezünk belőle újat minél előbb – különösen is hangsúlyos ez a mondat: „Maradjunk együtt!” Kihez szól ez a két szó? A szerelem tüzeiben égő friss házásokhoz vagy a

A házastársak közti egyetértésről és viszályról

(1530-as évek)

Martinus doktor 1542-ben fölkereste az egyik fejedelemszonyt, hátha ki tudná békíteni az urával. Miután hazatért, így szólt:

– Édes Istenem, milyen sokat kell fáradoznunk és munkálkodnunk házassági ügyekben! Mennyi munkánkba kerül, hogy összehozzuk a házastársakat! És aztán mennyi fáradságunkba kerül, hogy együtt tartsuk őket! Ádám bukása olyan nagyon bemooskoltta, megrontotta és megmérgezte az emberi természetet, hogy az a lehető legállhatatlanabbá vált. Ide-oda gurul, mint a higany. Ó, milyen szép is az, amikor a házastársak együtt ülnek asztalhoz és bújnak ágyba! És ha néha zsörtölődnek-morgolódznak is, abból nem kell, hogy baj legyen, mert a házasságban nem mennek mindig simán a dolgok. Ez egy kiszámíthatatlan történet, és ebbe jobb, ha belenyugszik az ember. Ádám és Éva bizonyára kiadósan végigveszekedtek a kilencszáz évüket. Éva alighanem ezt vágta Ádám fejéhez: „Miért zabáltad meg azt az almát?” Mire Ádám így vágthatott vissza: „Te miért nyomtad a kezembe?”

Mert semmi kétség, hogy hátralevő életüknek ilyen hosszú ideje során igen sok rosszat és boldogtalanságot élhettek át a házasságukban, nagy szívfájdalommal és keserőséggel. És mindez az ő bukásukból és szófogatatlanságukból fakadt, és azt eredményezte, hogy sóhajtozva és könnyezve nézhettek bele a világba. Csodálatos családi élet lehetett az, ahogy Mózes első könyve egyébként is tele van csodadolgokkal.

Ekkor valaki így szólt a doktor úrhoz:

– Ha most tenné ezt egy asszony a férjével, a férfi aligha bocsátana meg neki!

Mire Martinus doktor így felelt:

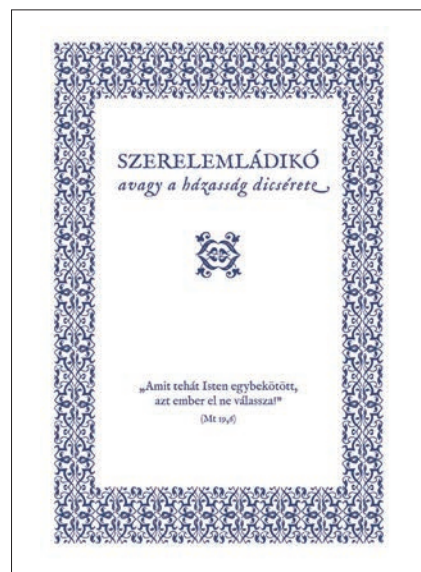
– Ha ostobaságból tenne ilyet az asszony, akkor mit csináljon vele a férje? Azért mondom: boldog az az ember, akinek jó a házassága, habár ez ritka adomány. – Utóbb ezt is mondta a doktor: – Az olyan ember van ám sok szenvedésre ítélve, akinek a felesége és a szolgálója nem ért a konyhához! Nagy szerencsétlenség ez, amelyből sok más baj származik.

Luther doktor házasságáért mondott imája

(Dátum nélkül)

Kedves mennyei Atyám, minthogy megadtad nekem a te nevedből és hivatásodból rám háramló tiszteletet, valamint azt, hogy engem is apának nevezzenek és tiszteljenek, ajándékozz és áldj meg azzal a kegyelemmel, hogy kedves feleségemet, gyerekeimet és házam népét istenfélően és keresztényi módon irányítsam és elartsam. Adj bölcsességet és erőt ahhoz, hogy őket jól irányítsam és neveljem, valamint nekik is adj jó szívet és jóakaratot, hogy tanításodat kövessék és annak szót fogadjanak. Ámen.

Szerlemládkó, avagy a házasság dicsérete. Luther Márton írásaiból. Szerkesztette: Isó M. Emese. Luther Kiadó, Budapest, 2020. Kedvezményes áron, 1955 forintért megvásárolható a kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu)

FORRÁS: DEUTSCHE FOTOTHEK

A HÁZASSÁG HETE – FEBRUÁR 13–20.

A hármas fonál nem szakad el egyhamar

FOTÓ A TOLNAY CSALÁD ARCHIVUMÁBÓL

Dr. Tolnay Lajos nőgyógyász főorvos és dr. Tolnayné Csattos Márta gyógy-pedagógus házasságának többször is ki kellett állnia a szakítópróbát, de sem a konfliktushelyzetek, sem a munkával és szolgáltatásokkal zsúfolt hétköznapiak, sem a betegség nem választotta el őket egymástól és a kettejükkel hármas fonálban összekapcsolódó Istentől.

„Ha az egyiket megtámadják, ketten állnak ellent. A hármas fonál nem szakad el egyhamar.” A *Prédikátor* könyvből való ige (4,12) meghatározza a Tolnay házaspár életét: „Amikor igent mondunk egymásra, és elköteleződünk, fontos döntés. De emellett milliónyi szál köt össze két embert: érzelmiek, anyagiak, a közös gyermekek, a munka, a gyülekezet. Tudomásul kell vennünk, hogy vannak erők, amelyek igyekeznek bennünket eltávolítani.”

Házasságuk szakítópróbáiról felváltva szólnak. Történetük Márta munkahelyén kezdődött, ahol leendő férje önkéntes volt. Kiderült: istenkereső, de Jézussal nem tudott mit kezdeni. Márta elhívta magával a gyülekezetébe ígét hallgatni. Az ígehallgatás, a napi igeolvasás megteremtette a gyümölcsöt: átadták életüket Jézusnak. Megtért emberként egymásban találták meg az Istentől való társat.

Tolnay Lajos az esküvőjük előtt iratkozott be az orvosi egyetemre; Márta a

vakok rehabilitációját végezve amerikai ösztöndíjat nyert. Minden adódó nehézségüket Isten színe elé vitték. Első közös otthonuk egy házfelügyelői – alagsori – szolgálati lakás volt. Első gyermekük érkezéséhez a helyszűke miatt Márta szüleihez kellett költözniük. Így együtt, mégis önállóan váltak családdá. Márta a hármas szerepét – gyermek, feleség és anya – krízisként élte meg. Hívó közösségében az asszonytestvérektől lelt segítségre. Megerősítették: egy fiatalasszony számára Krisztus után az első a férje.

Kettejük egysége tovább erősödött. Gyülekezetükben Pálhegyi Ferenc házassággyógyító tanfolyamát látogatták, majd a biblikus házassággyógyítás lett a szolgálati területük. Meghívást kaptak egy másik budapesti gyülekezetbe: Isten hívására házaspári órákat vezettek. Közben a férjnek az orvosi hivatásában is helyt kellett állnia, sokszor éjszaka, hétvégén. Egy kisebb szóváltás alkalmával Tolnay Lajosból kiszakadt a kérdés:

– Mit hagyjak el ebből a sok mindentől?

– Akár mindet is – felelte Márta –, de ez így nem élet.

Meg kellett tanulniuk, amit házassággyógyítóként elméletben tudtak és tanítottak is: időgazdálkodás, fontossági sorrend felállítása a munkában, kevesebb társadalmi feladat. Isten megáldotta munkájukat a gyülekezetben, házassággyógyítást végeztek évente két hétig Nagyborzsönyben.

Márta szakítópróbájának élte meg első gyermekük születését, hiszen felívelő karrierjében „szünetjel” következett. A fizikai távollétek alatt is összetartotta őket az imádság.

Tolnay doktor első munkahelyén kollégáinak a többsége a sokadik házasságában élt. Isten áldásának tekinti – mondta –, hogy a felesége mindig stabil pont volt az ő és gyermekeik életében: nemcsak a biztos hátteret adta, de lelki téren is mindig erőforrása. Márta egy-egy elhúzódozó szülés idején imádságban erősítette otthonról a férjét a gyerekekkel együtt.

A legkisebbek felcseperedésével Márta visszatért hivatásához, majd vezető lett. Ám ez férjére többletterhet rótt: át kellett alakítaniuk egész családi életüket.

Sokként érte őket a hír: Mártánál rosszindulatú daganatot találtak. A gyerekek épp nyári táborban voltak, így kettesben zokogták ki magukat. Műtét, kemoterápia után az addig – retinabetegsége miatt – gyengénlátó feleség megvakult. A család minden apró részletet újratervezett, hogy Márta alkalmazkodni tudjon a megváltozott helyzethez. A sok feszültség, a „miért pont velünk történt?” kérdések nem zilálták szét kapcsolatukat, ellenkezőleg: megerősítették egymás iránti elkötelezettségüket. Isten eszközzé tette ezt: egy házasság akkor is élhető, ha az egyik fél elveszíti a szeme világát. Krisztus és egymás iránti szeretetük nem csökkent, hanem nőtt ezek között a terhek között. A küzdőképesség új szintjére jutottak el együtt.

A hármas fonál erősen tart; újból és újból megújul. ■

Isten őrzött meg minket egymásnak

Győri Gábor Dávid evangélikus lelkész és Győri Judit már fiatalon olyan kihívásokkal és nehézségekkel küzdöttek meg családi életükben, amelyek könnyen egy házasság töréséhez vezethetnek. Bizonyágtételükben elmondták, miként őrizte meg őket Isten egymás számára, és tette kapcsolatukat egyre szorosabb szeretetszövetséggé.

Dávid és Judit fiatalon, ifisként találkoztak egymással. A vonzalom, a jó beszélgetések élménye mellett komoly kérdések feszültek egymásnak. Ismeretségük első szakaszának nagy kihívása volt, hogy hozhatnak-e máris döntést ilyen fiatalon, elköteleződjenek-e hosszú távra. Judit imádkozott, hogy érjen véget a „se vele, se nélküle” időszak. Aznap, amikor léleken elengedte a kérdést, Dávid elé állt, ettől a naptól kezdődött öt éves, esküvő előtti együtt járásuk.

„Elindultunk a közös úton, elköteleződöttünk egymás mellett” – mondja Dávid. Próbatétel volt a kapcsolatukban, hogy esküvő előtt nem költöztek össze. S az is, hogy míg Judit itthon érettségizett, Dávid egy nyáron át Amerikában táboroztatott. Ezen időszakhoz köthető a kísérelésük: „Mert Istennek minden ígéretére őbenne van az igen, és ezért általa mondunk áment Isten dicsőségére.” (2Kor 1,20) Eljegyzésükkor is e sorok kerültek a gyűrűjükre. Lelkikben együtt növekedtek, Dávid megkapta az elhívást a lelkészi pályára.

Judit nehéz gyerekkort tud maga mögött. Édesanyja az ő születése óta súlyos beteg volt, ez átszötte a fiatal lány életét, de szüleinek, családjának az egységét is. Éppen akkortájt ismerte meg Dávidot, s ez megterhelte induló kapcsolatukat, majd házasságukat, ám benne kezdettől támaszra lelt. Minden érzelmi hullámvasutat, szakítópróbát túléltek, még az esküvő hetében is, és kitartottak amellett, hogy tényleg együtt kell lenniük. Dávid lelkész édesapja az aznapi igével adta össze a párt. A szavak később visszaköszöntek: „Akkor majd táncot lejt örömben a lány, az ifjak és az öregek egyaránt

FOTÓ A GYŐRI CSALÁD ARCHIVUMÁBÓL

boldogok lesznek. Gyászuakat akkor örömmel fordítom, megvigasztalom őket, s örömet szerzek nekik fájdalmuk után.” (Jer 31,13)

A közös életet és egymást tanulni nagy feladat volt. Sok nehézséggel szembesültek, jött minden – mesélik. Ha baj volt, keresték a gépezetben a porszemet, amely a küzdelmeiket okozza.

Már házasok voltak, amikor Dávid újfent lehetőséget kapott, hogy egy évet Amerikában töltsön, ám Judit ekkoriban szinte minden idejét az édesanyja mellett, a kórházban töltötte. Menjenek vagy maradjanak? Hatalmas belső küzdelmükben imádkoztak. Ajtók nyíltak, zárultak, mégis kiutaztak. Fél év után érte őket a hír: Judit édesanyjának napjai vannak hátra. Az első géppel hazarepültek, s bár

hamarabb elhagyták Amerikát, így is feltöltek, Judit pedig még egy fél éven át édesanyja mellett lehetett.

Mélységeket megjáró párja mellett – aki közben egyetemet végzett – Dávid sok mindent megélt. Türelemmel, odafigyeléssel érzelmi támasza volt feleségének, és a saját amerikai tanévét is lezárta közben. Isten kegyelméből éltek a napjaikat.

Esküvői igéjük ígérete szerint a gyászba öröm érkezett: első gyermekük születése. Tizedik évfordulójukra pedig kétgyermekes szülők lettek.

Amit együtt átéltek, az nagyon megerősítette a kapcsolatukat – vallják mindketten. Fordulópont volt, amikor két kicsi baba mellett Dávidot az országnak egy másik, a családtól távoli pontjára küldték lelkészi szolgálatra. Két dolog volt ekkor biztos: a lelkészi elhívás és hogy Judittal együtt vezet az útjuk. Amikor a kettő feszültségbe került, érezték, esik szét a család. Együtt keresték a megoldást, ahol e kettő nem egymás ellen, hanem egymásért lehet.

Aztán hitükben és egymás iránti szeretetükben is megerősödve, örömmel tapasztalták, hogy megnyílt az út vissza, Budapestre. Valami mégsem volt rendben. Választ kerestek arra a kérdésre, hogy voltak-e igazán felhőtlenül boldogok. Judit rájött: nem a kapcsolatukkal van a gond, hanem neki kell megbirkóznia egy hívő orvos segítségével az akkori már beazonosított poszttraumás szindrómájával. Igazi áttörés lett, hogy néven nevezték a bajt, Judit ettől számítja házasságuk újjászületését. Gyógyulni akart, s a férje ebben támogatta. Hatalmas szabadulást, fellélegzést tapasztalt meg, s vállalhatták a vágyott harmadik gyermeket.

■ Összeállította: S.-K. D.

A szövegek a Bibliai Házasság gondozó Szolgálat és a Budapest-Pasaréti Református Egyházközség szervezésében elhangzott tanúságtételek rövidített, szerkesztett változatai. Forrás: az Evangélikus Missziói Központ hangtára.

„Mikor körülnézek, hirtelen otthon érzem magam”

Esterházy Marcell az egyházunkhoz került családi könyvtárról

A magyar kultúra napjához kapcsolódva avatták fel január 21-én Budapesten, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos központjában az Esterházy Péter és Gitta Könyvtárat – erről magazinunk előző számában is beszámoltunk. Az ünnepélyes átadás után kértük beszélgetésre Esterházy Péter egyik gyermekét, Marcellt, aki édesapjának az olvasási szokásaiba is beavatott minket.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A frissen átadott Esterházy Péter és Gitta Könyvtár

– Immár új otthonában láthatta viszont szüleinek a könyvtárát. Milyenek érzések töltik el az ismerős köteteket új helyükön látva?

– Nagyon örülünk, hogy ez megvalósulhatott, és ilyen szép lett; az egész család nagyon boldog! A megállapodás megkötésekor még nem tudtuk, milyen körülmények közé kerül a könyvtár. Külön öröm, hogy ilyen profi stáb veszi körül, és ilyen szeretettel dolgoznak az ügyön. Furcsa érzés most itt látni a könyveket. A gerincükről ismerem a legtöbbet, ott voltak a családi otthonban negyven éven át. Most pedig intézményesültek. De mikor körülnézek, hirtelen otthon is érzem magam – elég paradox érzés.

– Gyerekkorától testközelből figyelhette édesapjának az olvasási szokásait. Milyen módszerrel, hogyan olvasott? Szülei hogyan osztották meg egymással ezt az élményt?

– Rómaifürdőn, ahol laktunk – aki járt nálunk, emlékezhet rá –, mindenütt könyvek voltak. A szabad falfelületeken is legfeljebb festmények, de inkább könyvek. Később a földön is, kis tornyokban álltak.

Édesapám a dolgozószobájába gyűjtötte maga köré azokat a köteteket, amelyekkel épp aktuálisan dolgozott. Rendkívül gyorsan olvasott és nagyon sokat, s számomra érdekes, hogy sok művet újraolvasott. Alapvető volt számára, hogy figyeljen az új könyveket is; ha nem olvasott is el mindenkitől mindent, de tájékozódott. Minden érzékszervével szívta magába az irodalmat. Újraolvasási szokása tanulságul szolgál nekem: bizonyos könyveket újra elő kell venni egy idő után. Szüleim egymásnak is ajánlottak könyveket, talán fel is osztották egymás között. Arra emlékszem, hogy amikor apám írt, az első olvasója, hallgatója édesanyám volt mint az első és legfontosabb szűrő.

– Édesapja a könyvekbe nem írt bele, de a később használni kívánt szövegekkel tovább dolgozott. Hogyan?

– Volt egy speciális módszere: mindig csak a lapok egyik oldalára írt, a másik oldalra pedig jegyzetelt. Több füzetet használt, átírta a dolgokat a következőbe, majd letisztázta a szöveget. Kézzel írt leginkább, számítógéppel csak keveset. Komoly munkarendje volt, még mi, gyerekek sem mehettünk be kopogás nélkül a szobájába, ha dolgozott. A munkához való hozzáállása fontos része volt az életének.

FOTÓ: ESTERHÁZY PÉTER ARCHÍVUM / ESTERHÁZY MARCELL

Esterházy Péter egykori dolgozószobája

Édesapám halála után pontosan lefotóztam a szobáját: mi volt az éjjeliszekrényén, az íróasztalán, hiszen nem tudtam, később minek lesz jelentősége. És mivel tényleg rendkívül gyorsan olvastam, így mindig folyamatosan változott, hogy milyen könyvekkel vette körül magát. Élő helyiség volt a dolgozószobája, ahol nagyon sok könyv megfordult.

- Melyik volt a kedvenc könyvesboltja itthon?

- Az Írók boltja az Andrassy úton [a bolt az egyik szellemi védnökeként tartja számon az írókat - a szerk.], ami sokkal több volt számára, mint egy könyvesbolt. Az ott dolgozó egész csapat fontos volt neki. Sok találkozóját eleve oda beszélte meg, és a legtöbb könyvét ott vásárolta meg. A Magvető Kiadóhoz tartozván a magvetős szerzők műveit megkaptam, sőt a mai napig hetente egy-két új könyvet kapunk, még mindig küldik a szerzők, megmaradt az élő kapcsolat.

- S külföldön járva mit kerestél, mit vásárolt az édesapja?

- Külföldön én is játszottam azt - sokáig éltem Franciaországban -, hogy bementem egy könyvesboltba megnézni, milyen kelet-európai és magyar szerzők fordításai találhatók meg. Ezt édesapám is játszotta: „csekkolta”, hogy melyik könyvesboltban kiktől vannak fordítások. Németül tudott nagyon jól, könyvtárának a jelentős részét a magyar mellett a német kötetek teszik ki. Külföldön is ezért vásárolt német irodalmat.

- Az Esterházy gyerekek örökölték az olvasás és a könyv szeretetét, a gyűjtés örömét?

- Négyen vagyunk testvérek, olvasók vagyunk mind, és szerintem elég lelkes olvasók. Miklós öcsémnek idén jelent meg

FOTÓ: SŐRÉTI GÁBOR

egy mesekönyve, ő örökölte leginkább az írói vénát édesapánktól. Ha egy gyerek olyan családban nő fel, ahol mind a két szülő nagy olvasó, és van tizenötezer könyv a házában, akkor önkéntelenül kialakul ez a sajátos viszony. A gimnáziumban azért problémát jelentett, amikor Esterházy Péter gyermekeként irodalomórán odaértünk a 20. század végéhez, de ezt mindannyian kezelni tudtuk. A könyv mint tárgy nem egyszerű: rengeteg könyvem van, de kevés a helyünk, így folyamatosan át kell nézmem, mit ajándékozhatok tovább, hogy legyen hely újaknak. Folyamatos körforgásban van a könyvtárunk. Az is érdekes, amikor az ember megházasodik, és a társa hozza magával a saját könyveit. A szüleimmel is így volt ez: édesanyámnak volt egy jó könyvtára. Amikor összeházasodtak, arra az alapra építették fel közös könyvtárukat.

- A sok könyv édes teher is. Tudtak nemet mondani egy-egy könyvre a szülei?

- Nem... Akkor kezdtek épülni a kis tornyok lakásszerte. Pont e könyvsokaság miatt is vált fontossá, hogy helyet találjunk a könyvtárunknak. Megtehettük volna, hogy a testvéreimmel elviszünk fejenként egy-kétezer könyvet, a többit meg odaadjuk egy könyvtárnak, iskolának. De azt szerettük volna, hogy az egész egyben maradjon. Jó, hogy Berlinben lehet kutatni a kéziratosokat és a levelezéseket, de érdekes kutatási terület az is, hogy milyen könyvekkel vette körül magát egy alkotó ember, hogyan épített fel egy könyvtárat. Hogy milyen kapcsolati hálója volt, egyes életszakaszaiban milyen írókkal volt baráti kapcsolatban, s hogyan változott ez a rendszerváltozás után. Sokat elárul valakiről, milyen könyvek vannak a tulajdonában. Az, hogy mi úgy nőttünk fel, hogy ennyi könyvet láttunk, és ránézésre, a gerincükről megismerjük őket, biztonságerzetet ad. Ha először jártam valakinél, és végigpásztáztam a polcait, rögtön megvolt a referencia: itt is az a sárga-kék Ulysses van, itt is az a Goethe-sorozat. Ekkor tudtam: egy nyelvet beszélünk.

- Hogyan tölti be e könyvtár a célját a család szándéka szerint?

- Egy könyvtár akkor jó, ha élő. Ha jönnek olvasók, kutatók, diákok. Ez a szándék erősen megvan itt, az Evangélikus Országos Gyűjteményben. Nagyon örülünk, hogy immár hivatalosan is megnyílt a könyvtár, és kíváncsian várjuk a folytatást. A család mindig örömmel fog ide jönni.

■ S.-K. D.

FOTÓ: MÜVESZETEKHAZA.HU

Esterházy Marcell: Cím nélkül (Books) - 2015-2017

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ADI GOLDSTEIN / UNSPLASH.COM

Megvan az ideje a farsangnak

A *Csokoládé* című, 2000-ben bemutatott film egyik jelenetében egy kisváros prúd polgármestere gyakorlatilag szóról szóra megírja a fiatal pap húsvéti prédikációját: a húsvéti üzenet lényegét az önmegtartóztatásban, a lemondásban látja. Mintha

nem a böjti időszak végén, hanem elején lenne. A lemondást az aszkézis követi.

Elszomorított ez a jelenet. Hát nincs ideje a vidámságnak, csak a bünbánatnak? Mint a viccben: mi az abszolút lehetetlen? Hepehupás úton egymás után két hupa...

Azért szeretem az egyházi eszten-dőt, mert olyan hepehupás – fenn és lenn változik benne. Advent befelé forduló csöndjével kezdjük, majd jön a karácsonyi öröm; ezt követi a farsang a maga nevetésével, amely aztán átcsap a böjtbe, a magunkba nézés idejébe, egészen nagy-péntek mélységéig – utána pedig a húsvét öröme. A húsvét utáni, fehér ruhás, örömteli vasárnapokat a nyugodtabb, kiegyensúlyozott, szentháromsági vasárnapok követik, és amikor már úgy érezzük, a huszon-páradik ilyen vasárnap kezd egyhangúvá válni, vár bennünket a következő advent misztikuma, befelé forduló csöndje. Jól ki van ez találva!

Fenn és lenn, komolyság és nevetés, öröm és szomorúság, az emberi lét végpontjai váltják egymást éppen úgy, mint az életben. (Az életben ez néha egészen gyors tempóban: pár napja lelkeszként két óra eltéréssel eskettem és temettem – ez felkavaróan gyors váltás volt.)

Ha valaki temetésen nevet, szemre-hányóan nézünk rá: most nem annak van az ideje. Kérdésem: visszafelé is működik? Ha valaki a vidámság idején is komor, az mennyivel jobb? Ha egy esküvői prédikáció nem a jelen örömről, hanem az egyszer biztosan eljövő nehéz napokról szól – az mire jó? Miért szeretjük elrontani a saját örömmünket?

A vallásosság egyik veszélye a félelem az önfeledt örömtől. Szívesen elfeledke-zünk arról, hogy János evangélista szerint

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Jézus első tette éppen az, hogy elmegy egy lagziba Kánába, és amikor elfogy az innivaló, a vizet változtatja borrá, hogy tovább lehessen mulatni. Mintha félnénk ettől a történettől; inkább megmagyarázzuk, hogy ott valójában nem is a földi vigasság a lényeg, hanem hogy Jézus a földi lakodalmat a mennyei lakodalom előképévé változtatja, ezért János nem is csodának, hanem jelnek nevezi – jelnek, amely valami nála nagyobbra, szebbre utal...

Ez mind igaz, Jézus valóban nem bűvészkükköt hajtott végre, hanem Isten jelenlétét érzékeltette. De ez nem azt jelenti, hogy el kellene felednünk, hogy ezt a jelet azért mégiscsak egy nagyon is e világi ünnepen, férfi és nő egymásra találásának ünnepén tette. Nem hiszem, hogy a kettőt, a földnek az örömét és a mennynek az

örömét egymással szembe kellene állítani. Megvan az ideje mindkettőnek.

Nagy veszélynek tartom, ha nem veszünk komolyan a farsangot, azt, hogy most a bálok, a játékoság, a jelmezek, a nevetés időszaka van. (Még akkor is, ha a vírushelyzet még mindig óvatossá tesz bennünket.) Szívem szerint az ilyen ünnepreptókra éppúgy rászólnék, mint a komoly percekre idétlen vihogással összetörőket: „Vedd már észre, hol vagy!” Most ennek van itt az ideje – a derű idejét illik éppolyan komolyan venni, mint böjtben a befelé fordulást! „Humorban nem ismerek tréfát!” – mondta Karinyth Frigyes.

Értem én, hogy a bál, a buli, az eleresztett lazóság veszélyes lehet. De az, hogy valamivel vissza lehet élni, nem jelenti azt, hogy ne éljünk vele! Gondoljunk újra a kánai

menyegzőre: Jézus a vizet borrá változtatta, de ez nem jelentette azt, hogy a tanítványai, akik ittak ebből a borból, később alkoholistává lettek volna. Bort ittak, amikor itt volt az ideje, de nem lettek annak rabjává.

Merjük elengedni magunkat, amikor itt az ideje! És tudjuk, hogy mikor van itt az ideje! Ha a húshagyókeddig tartó időszakunk a vidámságról szól, akkor van esélyünk arra, hogy majdan a böjt se csak álszentség legyen. Ha megéled a fentet, meg tudod élni a lentet is.

Egyébként a *Csokoládé* című filmben végül is nem hangzott el az a gyászos prédikáció – a polgármester bigottságát legyőzte az élet. Helyette a húsvét életöröme szólalt meg a szószéken. Mert az élet mindenképp utat tör magának...

■ HEGEDŰS ATTILA

Valentin-napi gondolatok

Én speciel nem ünneplem Valentin- napot. Jócskán felnőtt voltam, amikor hazánkban elterjedt, s emlékszem, hogy először a reklámokban jelent meg – üzletszaga van a dolognak. Ráadásul nekem van egy külön bejáratú, saját, választott napom a szerelemre, amelyet bő huszonöt éve találtunk magunknak a feleségemmel – a házassági évfordulónk.

Ugyanakkor nem hiszem, hogy baj lenne a Valentin-nap ünneplésével. Amiről szól, az szerintem is létfontosságú. Igazat adok Faludy Györgynek: „Aki szerelem nélkül él, kiszárad / s gonosz lesz, mint a politikusok.” [Az *Aki szerelem nélkül él című szonettből*. – *A szerk.*] Attól, hogy én máskor ünneplem, a világ azért ünnepelheti egy adott időpontban, nem?

És mielőtt valaki közbeveti, hogy nem egy napon kell a szerelemre gondolni, hanem mindennap, attól azt kérdezem: akkor meg minek vannak nemzeti ünnepeink? Miért ünneplünk karácsonyt? Születésnapot? Hiszen magyarságom, Krisztus-közösségem, életem éppúgy mindennapi csoda, mégis adok nekik egy-egy kivételes napot. Miért ne adhatnánk a szerelemnek is?

Úgyhogy legyetek szerelmesek!

- Ragaszkodjatok az oviban a játszópajtásotokhoz, akinek a testén egyébként érdekes különbséget vettetek észre;
- kóvályogjatok esténként egy ablak alá, bámuljatok fel rá, és ne merjete becsöngetni;
- írjatok szörnyen giccses verseket, és ne mutassátok meg senkinek, főleg neki ne;
- kapualjba húzódva csókolózzatok, és cinkosan mosolyogjatok a belépő, szigorú tekintetű néniére;
- beszélgetsetek, ahányszor csak tudtok, térképezzétek föl a másik lelkét és testét;
- közösen virrasszatok, amikor újszülött gyereketek hajnalig bömböl;

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: FREESTOCKS / UNSPLASH.COM

- pironkodva rebbenjete szét, ha kamasz fiatalok rátok nyit, amikor a konyha közepén állva csókolóztok;
- sírjatek át együtt fél éjszakákat, amikor azt érzitek, kezdetek kicsúszni egymás szívéből – és keresséte meg a visszautat;
- pityeregve fogjátok egymás kezét a gyerek esküvőjén, és ne zavarjon titeket, mennyire „nyálás” ez a jelenet;
- etesséte meg a másikat, amikor az már nem tud egyedül enni;
- tártjatek szét kezeteke, amikor a másik elment: most már mit kezdjete az életemmel?
- Egyszóval: tudjátok, mit? Nem érdekelne az elveke! Boldog Valentin- napot!

■ H. A.

Épülő hittel, szívvel és ésszel

Hallgatókat kérdeztünk az Evangélikus Hittudományi Egyetemről

Színes képzési kínálatot nyújt az Evangélikus Hittudományi Egyetem. Nemcsak leendő lelkészek és hittanárok, hanem például mentorpedagógus-jelöltek is járnak az intézménybe. Összeállításunkban hallgatók vallanak arról, ők mit kapnak a teológiától.

FOTÓ AZ EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM ARCHÍVUMÁBÓL

ÉPÜLŐ HITTEL

Három és fél éve tanulok az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE). Különböző ez az intézmény, mert más egyetemekhez képest jóval kisebb a hallgatói létszám. Persze néha érezzük ennek nehézségeit is, akár a jövő lelkészlétszámára gondolunk, akár az itteni élet, a közösség szervezésére, az egyetemi feladatok elosztására. Mégis pont emiatt nagyon családias a légkör. Mindenki ismer mindenkit, mindig van kitől jegyzetet vagy tételeket kérni egy-egy vizsgához, de akkor is itt vannak a teológustársaink, ha segítségre, bátorításra van szükségünk.

Amikor elkezdtem az egyetemet, nagyon féltem attól a helyzettől, hogy a hit és a vallás tananyagává válik. Félttem attól, hogy ez majd negatívan befolyásolja az istenkapcsolatomat. Mégis azt kell mondjam, ez nem így lett, rengeteg olyanról tanultam az egyetemen, ami építette a hitemet. Számomra az ószövetségi tantárgyak voltak a legérdekesebbek,

ezek közül is leginkább a héber nyelv. Ha minden jól megy, pár év múlva lelkész leszek. A munkám során szeretnék nagy hangsúlyt fektetni az ifjúsági munkára. Azért fontos számomra ez a terület, mert nem olyan rég még én is evangélikus gimnázium diákjaként ültem egy-egy áhitaton, vagy vettem részt gyülekezeti ifjúsági alkalmakon, és emlékszem, mennyire fontos volt számomra a lelkészek támogatása – ezt a munkát szeretném én is továbbvinni.

MIHÁLYI KATA *lelkész szakos hallgató*

SZERETETTELJES FORMÁLÓDÁS SZÍVVEL ÉS ÉSSZEL

A másoddiplomások jellemzően munka, család mellett végzik a tanulmányaikat, és vizsgáznak nyolc, tíz vagy akár tizenkét tantárgyból. Ez még akkor is komoly idő- és energiabefektetést igényel, ha az ember szeretettel, örömmel áll hoz-

zá. Számomra abszolút új élmény volt az, hogy ez egy sokkal emberibb, a másokra odafigyelő, egymást ismerő közeg. Nagyon jó érzés úgy bemenni az egyetemre, hogy ott mindig családias hangulat, szeretetteljes közeg fogad. Ismerik egymást az oktatók és a diákok, sőt még az esti/levelező képzősök és nappalisok között is alakul ki kapcsolat, még ha az óráink döntő többségében „el is kerülnek” egymást.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen számomra a legfontosabb az a látásmód és gondolkodás, amit itt kapunk. Úgy vagyunk itt jelen egyszerre szívvel és ésszel, hogy egyik sem megy a másik rovására. A mai kor sok szempontból relativizálja az értékeket, aminek következtében ebben a posztmodern világban sokszor már azt sem lehet tudni, hogy mi a rossz, mi a jó, mi a lényeges, mi a lényegtelen. Ezért is tartom nagyon fontosnak azt az értékközpontú gondolkodást, ami jellemzi az egyetemünket. És ez nemcsak a hitbéli, hanem a szellemi értékekre is értendő.

A hit, a teológiai töltet mellett jelen van egy magas fokú műveltségi igény is, és ezek nagyon szép egyensúlyban léteznek egymás mellett. Nincs „túlhajtván” a műveltség, aminek rovására menne a hit, de fundamentalistának sem kell lenni, amiben pedig elsikkadhat az ember szellemi és érzelmi oldala.

Nagyon nagy öröm egyetemre járni, ahol nemcsak megengedett, hanem kifejezetten el is várt a gondolkodás. A tanáraink örülnek annak, ha kérdezel, ennek a nyitottságnak, érdeklődésnek nem szab gátat a dogmatikus gondolkodás. Jó bejárni az egyetemre, amelyet a rugalmas, szeretetteljes formálódás lehetősége jellemez, egyúttal teret ad az egyéni és csoportos önreflexiónak, ami erősíti bennünk a pozitív változás igényét.

SÁRIK ESZTER *másoddiplomás, lelkész szakos hallgató*

TÁMOGATÓ KÖZÖSSÉGBEN

Ebben a tanévben az Evangélikus Hittudományi Egyetem hittanár-nevelőtanár négy féléves mesterképzését (MA) kezdtem meg. Korábban már elvégeztem a katekétá-lelképásztori munkatárs szakot (BA), de akkor még a gyermekeim kicsik voltak, és nem volt bennem elég lendület a folytatáshoz. A katekétaképzéssel rögtön el is kezdtem hittant tanítani környékbeli általános iskolákban óraadó hitoktatóként.

Eltelt pár év, és azt éreztem, hogy hiányzik az egyetem, a tanulás, a fejlődés, ezért vettem egy nagy levegőt, és rászántam magam a folytatásra. Igaz, hogy a négyből még csak egy félév van mögöttem, de már látom, hogy jól döntöttem.

Örömmel tapasztaltam, hogy most sokkal több pedagógiai és pszichológiai tárgyú óránk van, mint az alapképzésen volt, és ennek hasznát veszem már most, az általános iskolai hittanóráimon is. A diploma megszerzésével azonban a gimnáziumi korosztály tanításának lehetősége is megnyílik számomra, ami szintén motivált, amikor beadtam a jelentkezésemet az egyetemre. Sajnos a járványhelyzet miatt novembertől online oktatásra tértünk át, de még így is inspiráló az egyetemi közeg, az ország legkülönbözőbb területeiről érkező tanulni vágyó társak közössége.

Szeretem az egyetem családias légkörét, amelyben nemcsak a hallgatók között alakul ki támogató közösség, hanem a tanárok is érdeklődnek, nyitottak és bátorítók.

ASSZONYI FLÓRA hittanár-nevelőtanár
szakos hallgató

MEGERŐSÍTVE AZ ELHÍVATÁSBAN

2016-ban jelentkeztem az EHE osztatlan tanári képzésére hittan-történelem szakpárral. Azt már akkoriban is régóta tudtam, hogy tanári pályára szeretnék lépni, viszont csak az EHE által szervezett felvételi napján döntöttem el véglegesen, hogy a teológiai tanulmányok felé fogok elindulni. A csendesnap mellett a felvételin is éreztem, hogy nagyon családias, otthonos közeget biztosít az egyetem, s az elmúlt közel hat esztendőben erről személyesen is megbizonyosodhattam.

Ebben az időszakban hatalmas lehetőséget nyújtott számomra, hogy egy sajátos kettősséget élhettem meg az EHE és az Eötvös Loránd Tudományegyetem által közösen működtetett pedagógusképzésben: egyszerre lehettem egy keresztény, biztonságos hátteret nyújtó közösség tagja s ezzel egy időben az ország legnagyobb egyetemének a polgára is. Olyan képzésben vehetek részt, ahol az egyetemi világ széles spektrumával lehet megismerkedni, s ezért minden érdeklődőnek jó szívvel tudom ajánlani ezt az utat.

Az EHE-n sok olyan tanárral, oktatóval volt szerencsém találkozni, akik mind szakmai-tudományos szempontból, mind emberileg nagy hatást gyakoroltak rám – ez az ELTE-n sem volt másképpen. A teológián a sok inspiratív tanulmányi élmény között az ószövegségi, az egyháztörténeti és a valláspedagógiai témájú kurzusokat emelném ki: rengeteg olyan kérdéssel, nézőponttal találkoztam, melyeket a későbbiekben fel szeretnék használni a pedagógiai munkámban.

A lassan a végéhez érő egyetemi éveim megerősítették bennem a tanári pálya iránti elhivatásomat, s már most, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban töltött gyakorlati évem során is érzékelem azt, hogy mennyi mindennel gazdagodtam 2016 óta.

SCHRANZ AMBRUS hittan-történelem-
tanár szakos hallgató

EGYMÁSTÓL TANULÁS ÉS KÖZÖS GONDOLKODÁS

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem 2021 őszén indította el gyakorlatvezető mentorpedagógus szakirányú továbbképzési szakját, melyre olyan pedagógusok (óvodapedagógusok, tanítók, tanárok, gyógypedagógusok) jelentkezését várják, akik szívükön viselik a fiatal pedagógusok szakmai támogatását, valamint elhivatottságot éreznek magukban a tanárjelöltek iskolai gyakorlatának szervezésére, kísérésére.

A mentorálás felelősségteljes feladat, mely sokrétű szakmai tudást és a tanári kompetenciák tekintetében nagyfokú tudatosságot igényel, ezért a képzés kurzuskínálata is egyfajta komplexitásra törekszik. A mentortanári szerep elméleti és gyakorlati megközelítése, a tanárképzés jelenlegi struktúrája, a mentori munkát meghatározó jogszabályi keretek, az új módszertani irányok, az óraelemzés szempontjai,

FOTÓ: DECMANN HANNA

gyermekvédelmi kérdések, az osztályfőnöki szerepkörrel kapcsolatos kihívások, a kompetenciaalapú tanulás támogatása, digitális kultúránk fejlesztése csak kiragadott példák azokból a témakörökből, melyekkel a hallgatók a két féléves esti képzés keretében megismerkedhetnek.

A „blended” típusú képzésben kombinálódnak a hagyományos tantermi és az e-learning adta lehetőségek: a tananyag egy része személyes vagy online képzési napok keretében, másik része oktatási segédanyaggal támogatott otthoni tanulás formájában sajátítható el.

Úgy vélem, hogy ez a képzés szakmai ismereteink megújításán és tanári kompetenciánk fejlesztésén túl szakmai kapcsolatok kiépítésére is lehetőséget ad. Az első szemeszter idején tízfős csapatunk egymást támogató szakmai-baráti közösséggé formálódott. Bátran megoszthatjuk egymással a mindennapos oktató-nevelő munkából fakadó örömeinket és nehézségeinket, jó gyakorlatainkat, szakmai meglátásainkat, így képzési napjaink az egymástól tanulás, közös gondolkodás jegyében telnek, ami nagy inspirációt jelent számomra.

Fontos felismerés, hogy csak az a pedagógus tud másokat támogatni, aki szakmai önazonosság és pályaidentitás tekintetében biztos alapokon áll, ezért a képzés szakmai identitást erősítő tréninggel indult, ami mindnyájunknak óriási élményt jelentett.

ÉRFALVY LÍVIA magyar-német szakos tanár,
szakvizsgázott pedagógus, irodalomtörténész,
a gyakorlatvezető mentorpedagógus
szakirányú továbbképzési szak hallgatója

■ Összeállította: BALCZÓ MÁTYÁS

A KÖTŐSZÓ blogot Lutheránusok – újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják: nem csak evangélikusoknak.

KÖTŐSZÓ
A világ lutheránus szemmel

cikkek
videók
podcastok

egyházi aktualitások
teológiai témák
kultúra

kotoszo.blog.hu

Elindult a **Spotify**-csatornánk!

ELHUNYT TRAJTLER GÁBOR

Szomorú szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy Trajtler Gábor Deák téri evangélikus lelkész, egyházzenész és orgonaművész életének kilencvenkettedik évében rövid szenvedés után február 1-jén megtért Teremtőjéhez. Temetéséről a család később küld értesítést – áll a szerkesztőségünkhöz eljuttatott hírben.

Gyászír. Életének kilencvenegyedik esztendejében elhunyt özv. Pintér Károlyné Nagy Erzsébet nyugalmazott evangélikus lelkész. Búcsúztatása a Budapest-Deák téri evangélikus templomban lesz február 19-én, szombaton 15 órától. A gyászoló család nevében gyermekei:

Károly és Márta

Fizessen elő magazinunkra és folyóiratainkra!

Kiadványaink megrendelhetők nyomtatott, illetve digitális formában a Luther Kiadónál.

APRÓHIRDETÉS

Templomi padfűtés. Negyven éve működő családi manufaktúránk templomok elektromos padfűtésének kivitelezésével foglalkozik. Hazánkban közel ötszáz templomban az általunk készített fűtést használják. Harmincéves karbantartási üzemidő, nyolc év garancia; teljes körű áramszolgáltatói ügyintézés. Elérhetőségünk: Correct-Vill Team Kft., Almásy Ákos ügyvezető. Honlap: Correctvill.hu; telefon: (+36) 30/356-5023.

TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC

www.harangontes.hu

Cím:
2162 Órbottyán
Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Mobil:
+36 30 9489575
+36 30 7288161
Tel.: 06 28 360 170

E-mail:
gombosmi@harangontes.hu
info@harangontode.hu

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

Petőfi-kincsek szabadon

Kéziratok, portrék, tárgyak – bárki böngészheti a virtuális képeskönyvet

Petőfi eredeti verseit, leveleit, portréit, köteteit, a hozzá köthető relikviákat és műalkotásokat, valamint egy konferenciakötetet is elérhetővé tett a Petőfi Irodalmi Múzeum a magyar kultúra napja – január 22., Kölcsey Himnuszának születésnapja – alkalmából.

A költőhöz köthető kincseket a bicentenáriumi Petőfi Sándor-emlékév előzeteseként a *200 Petőfi szabadon* weboldalon (200petofiszabadon.pim.hu) nézhetik meg és tölthetik le a látogatók – közölte a múzeum a Magyar Távirati Irodával.

Mint írják, ez a virtuális képeskönyv jóval több egy adatbázisnál, a letölthető képek mellett közérthető módon ismerkedhet meg a látogató a műtárgyak történetével, a hozzájuk kötődő érdekességekkel.

Az érdeklődők olyan emblemikus versekben tanulmányozhatják Petőfi változó kézírását, mint a *Dalaim*, *Az őrült*, *A vén zászlótartó*, a *Nagykárolyban*, az *Erdélyben*, a *Szép vidéknek szépséges leánya...* vagy a *Csalogányok és pacsirták*. Belepillanthatnak Petőfi levelezésébe menyasszonyával és barátaival, megnézhetik iskolai bizonyítványát, szerződését az összes költeményekre vagy éppen a halottá nyilvánítás jegyzőkönyvét. Sokakat érdekelhetnek Szendrey Júlia naplói vagy fiának, Petőfi Zoltánnak a versei.

A múzeumnak a költő emlékét őrző Petőfi Társaságtól származó legnagyobb egysége a könyvtár. Nemcsak a költő életében megjelent ritkaságokba – például

köteteinek összes kiadásába –, hanem saját könyvtárának egy részébe is lehetőség nyílik belelapozni. Olyan különleges dokumentumokra kereshet rá az érdeklődő, mint Petőfi körözése vagy katonai kitüntetése, röpiratban terjesztett versei vagy vándorszínészkedésének plakátjai.

A leglátványosabbak azonban a képzőművészeti és relikviagyűjtemény féltett darabjai, Petőfi csaknem teljes portrégalériája a gyermek- és ifjúkorától kezdve az egyenruhát öltő költőig. Megtekinthetők jól ismert művek illusztrációi a *János vitéztől* az *Anyám tyúkjáig* olyan mesterektől, mint Barabás Miklós, Orlai Petrich Soma, Than Mór, Madarász Viktor, Lotz Károly, Zichy Mihály, Aba-Novák Vilmos vagy Ferenczy Béni.

A személyes tárgyak egyaránt emlékeztetnek az életutat és a kedvteléseket is: látható a sakkasztalánál ülő vagy házispakában pipázó költő, a mészáros édesapa mezővárosi világa és a reformkori pesti értelmiségi lakás biedermeier berendezése, igényes dísz tárgyai.

Az újabb kutatási eredmények iránt érdeklődő közönség számára több tudományterületet is érintő konferenciakötet válik online elérhetővé. A múze-

Petőfi Sándor feltételezett pohara

umban 2019-ben rendezett „*Kelj föl és járj, Petőfi Sándor!*” – 1848 emlékezete a kultúra különböző regisztereiben című konferencia Petőfi alakjának a nemzeti emlékezetben megőrzött témáját járta körül. Az előadások írott változatát közlő tanulmánykötet szerzői közt irodalom-, művészet- és színháztörténészek, régészek, történészek, muzeológusok, középiskolai tanárok és múzeumpedagógusok kaptak helyet.

Forrás: MTI

Petőfi pénztárcája

Petőfi Sándor kocsonyástálja

Oktatás, egyház, állam – szemle kívülről és belülről

Tematikus folyóiratszámok és online konferencia

Érdekes egybeesés, hogy mind a Credo evangélikus folyóirat, mind az Educatio interdiszciplináris szemle az egyház és az oktatás, illetve az oktatás, állam, egyház témáját fogja körbejárni a következő számában. A Magyar Szociológiai Társaság és a Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézete január 20-án online konferenciát rendezett erről a kérdéskörrel.

Ilyen családi háttérű diákok járnak a körzeti felvételi kötelezettségtől mentesülő egyházi intézményekbe, és azoknak milyen a kompetenciamérésekben vizsgálható teljesítményük.

Hasonló kérdéseket járt körbe az a január 20-i online konferencia, amelyen az Educatio folyóirat majdan megjelenő tematikus számának szerzői adtak elő. Külön érdekessége volt a rendezvénynek, hogy a szerzők még nem zárták le az írásokat, így a húszperces előadások mindegyike után várták a hozzászólásokat, kérdéseket, kifejezetten azzal a céllal, hogy azokat esetlegesen még beépítsék a tanulmányokba.

A tematikus folyóiratszám – és ezzel együtt a konferencia is – a párbeszédet célozza meg az egyházi oktatásban részt vevő és az azt kívülről vizsgáló szereplők között. Így voltak jelen előadóként egyházi és nem egyházi egyetemek kutatói (köztük Kodácsy-Simon Eszter és Seres-Busi Etelka az Evangélikus Hittudományi Egyetemről), minisztériumi szakemberek, szociológusok, oktatáskutatók Győrtől Mátészalkáig.

A témák közül pedig néhány cím kiemelve, a teljesség igénye nélkül: *Vallássosság és értékrend a felekezeti oktatásban; Eredményesek az egyházi iskolák?; Egyházi fenntartók és a hat- és nyolcosztályos gimnáziumválasztás; Az óvodai nevelés egyházasodása; Az iskola és a személyes lehetőségek észlelése – egyházi iskolás diákok narratívái alapján.*

Bevezetőjében Neumann Eszter oktatásszociológus – egyben Bajomi Ivánnal közösen a folyóiratszám szerkesztője – kiemelte, hogy az Educatio harminc évvel ezelőtt ugyanezzel a témával (*Iskola és egyház*) indította első számát; akkor még a rendszerváltás és a volt egyházi iskolák visszaigénylése állt előtérben. 2005-ben került újra fókuszba az egyházak és az oktatás kérdése; ekkor már inkább az eredményességen és a technikai rész-

A téma izgalmas, több szempontból is – különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hányféle szemszögből lehet fókuszálni rá. Nem mindegy, ki vizsgálja meg a három terület egymáshoz fűződő viszonyát, és milyen szemüvegen át nézi.

Mást lát egy nagy múltú, 1948-ban erőszakosan államosított és a rendszerváltozás körül végre visszkapott nyolc-

osztályos egyházi gimnázium igazgatója, és mást egy néhány éve mindenesztül egyházi fenntartásba vett kisvárosi általános iskola iskolalelkésze. Megint mást ugyanennek az átvett iskolának a szomszédjában egy körzeti felvételi kötelezettséggel dolgozó állami általános iskola tanára. És egészen mást lát egy oktatáskutató, aki azt vizsgálja, hogy mi-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: EVANGÉLIKUS NEVELÉS

leteken volt a hangsúly. Idén pedig úgy látta a szerkesztőség: azóta ismét változott annyit a társadalmi és oktatási helyzet, hogy indokolt egy újabb – harminc év alatt immáron harmadik – tematikus szám.

Leginkább azért, mert az egyházi fenntartású oktatási intézmények száma – óvodától a szakiskolákon és általános iskolákon át a különböző típusú gimnáziumokig – olyan mértékben megnőtt az utóbbi tíz évben, hogy már komoly társadalmi szereplőkké váltak, ezért érdemes vizsgálni őket több szempontból is. És mivel az egyházi oktatás ugyanúgy központi költségvetésből, fejkvóta alapján működik, és nagyjából ugyanazok a működési szabályok vonatkoznak ezekre az intézményekre is (kötelező óraszámok, alapidokumentumok, jogszabályok), így nemcsak érdemes, hanem szükséges is a vizsgálatuk.

A több mint hétórás konferencia minden egyes előadását komoly és izgalmas beszélgetés és vita követte; az utolsó előadás után végül ez egy teljes órán át tartott. Ennek a párbeszédnek a szereplői különböző perspektívából tekintenek az egyházi oktatási intézményekre, és közösen keresték a válaszokat a felmerülő kérdésekre: Minek és kiknek kell megfelelnie egy egyházi iskolának, óvodának? Mit tekinthetünk eredménynek a kompetenciamérések és a hittanórák tükrében? Milyen hatása van egy egyházi iskolának a saját régiójára? Milyen esélyegyenlőségi kérdések merülnek fel egy új iskola vagy óvoda megnyitásakor? Valódi gyülekezet-e az oktatási intézmény közössége? Ez milyen hatással van a hagyományos gyülekezetekre és azok munkájára? A nem egyházi iskolarendszer ismert problémáit meg tudja-e oldani az egyházi fenntartás?

A konferencia aktív, de nem előadó résztvevői között az evangélikus egyház hivatalos képviselőjében az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet munkatársa, Asztalos György volt jelen. A beszélgetésből felelős evangélikusokként többen is kivettük a részünket, de zárásként megállapítottuk, hogy még nagyon sok ilyen párbeszédre lenne szükség. Az egyházaknak – köztük a miénknek is – legyenek fontosak a társadalom egészét érintő kérdések és a válaszkeresések egyaránt.

■ ITT ZÉS SZILVIA

A szerző evangélikus tanár

Év eleji mérleg, friss feladatok

Mi történt tavaly, és mi várható idén egyházunk egyes szolgálati területein? 2.

Hogyan értékeli az elmúlt évet, és mit terveznek 2022-re? Sikerekről és tanulságokról, örömeiről és feladatokról kérdeztük egyházunk különféle szolgálati területeinek felelőseit. Összeállításunk második részében az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője, az Evangélikus Fejlesztési Iroda vezetője, illetve a diakóniai bizottság elnöke válaszol.

Varga Márta, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője: Az evangélikus köznevelési rendszerben tavaly a külső kihívásokhoz való alkalmazkodás és az építkezés, a fejlesztés volt a meghatározó. A tanulói létszámunk meghaladja a tizennyolcezer főt, pedagógus-munkakörben kétezeren végeznek nevelő-oktató munkát száztizenthet feladatellátási helyen.

A Covid-járvány hozta folyamatos döntéshelyzet már nem jelentett sok újdonságot az intézményvezetők, az oktatásirányításban, szakmai szolgáltatásban dolgozók számára. Az időnkénti krízishelyzetek kezeléséhez nagy segítséget adott az intézmények közötti jó kap-

csolat, a sikeres együttműködés, a nyílt kommunikáció és a bizalom.

A közösségépítésre, rendszerszintű működésre fordított munkánk megtérülésének értékelem azt, hogy a működés fenntartásán túl jelentős fejlesztések is megvalósulhattak az iskolák, óvodák bevonásával. Ezek közül kiemelem a nevelési és oktatási osztály és az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet koordinációjával megvalósuló evangélikus digitalizációs programot, az integrált nevelést célzó belső pályázatunkat és az online módon megtartott továbbképzéseinket, konferenciáinkat. ▶

A személyes találkozások felértékelődtek, ugyanakkor az is világossá vált, hogy számtalan előnyük van az online megbeszéléseknek. Nehéz döntés volt, de a nyári evangélikus pedagógusakadémia megrendezésével járó kockázatot 2021-ben sem vállaltuk. Reménység szerint a szarvasi kollégák az idén látják majd vendégül a közel háromszáz pedagógust, lelkészt.

Az iskolalelkészek eszközöket és képzési lehetőséget kaptak lelkészi szolgálatukhoz.

Két új óvodával bővült az oktatási rendszerünk: Pápán a Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskolának lett óvodai intézményegysége, valamint megnyílt a Kecskeméti Barackvirág Evangélikus Óvoda. Valamennyi pályázatunkat (ösztöndíjak, eszköz- és beruházási támogatások) sikeresen lebonyolítottuk, és részt tudtunk venni a Művészetek Völgyében a Tarisznya evangélikus udvar programjaiban.

A 2021. év legnagyobb eredménye a „Gyümölcsöt teremjétek” evangélikus köznevelési stratégia zsinati legitimációja, amelyet széles körű egyeztetés, sok beszélgetés előzött meg. Örömet jelentettek számomra a konzultációk során kapott vélemények, kérdések. Meggyőződésem, hogy minden javaslat, megvitatott témakör közelebb vitt bennünket a közös stratégiai célok, feladatok meghatározásához. Ezzel az érzéssel és kiemelt feladattal kezdődik számomra a 2022. év.

A stratégia végrehajtásának feladatai közül kiemelem a pedagógus-utánpótlást célzó e-PEDagóra projekt beindítását. A pedagógusképző felsőoktatási intézményekkel való kapcsolatfelvétel, az ő igényeik, szükségleteik azonosítása már folyamatban van.

A gyülekezetek és a nevelési-oktatási intézmények kapcsolatát erősítő eszközök, módszerek összegyűjtése segítséget jelenthet egyházunk építéséhez – második szakaszával folytatjuk a hitéleti kutatást, amely a keresztyén nevelésben vizsgálja intézményeink lehetőségeit.

A stratégia megvalósításához kapcsolódik a teljes köznevelési hálózatot átfogó indikátorrendszer alapjaként egy információs adatbázis (KOTTA), amely az idén megkezdte működését, csökkentve ezzel az intézményekre háruló adminisztrációs feladatokat, és segíti az objektív kép kialakítását az intézmények teljesítményéről, működéséről.

Számos lehetőség lesz ebben az évben is az intézmények szakmai munkájának fejlesztésére, a pedagógiai gyakorlat megújítására. Belső pályázatok, valamint az Evangélikus Pedagógiai Intézet szolgáltatói kosarából igényelhető képzések, tanfolyamok, szakmai rendezvények állnak a pedagógusok, intézményvezetők rendelkezésére.

A sokszor nehezen követhető törvényi változások, szabályozások betartása és betartatása napjainkban kihívást jelent az intézményi szintű működésben, gazdálkodásban. Készülnünk kell arra, hogy ez a kihívás 2022-ben is része lesz a mindennapjainknak.

Az evangélikus köznevelési rendszerben is érezhetők mindazok a külső hatások, feszültségek, amelyek az egész pedagógustársadalmat érintik (többek között: a pedagógushiány, a szakma anyagi elismerése, a demográfiai tendenciák). Ugyanakkor a rendszerünk önállósága, mérete, felkészültsége és az elmúlt évek tapasztalatai reménységgel töltenek el. Bízom abban, hogy tavalyhoz hasonlóan sikeresen zárjuk majd ezt az évet is. Ennek érdekében különösen figyelniük kell arra, hogy 2022-ben az intézmények, az oktatásirányítás, szolgáltatás szintjén is legyenek és maradjanak szakmai, közösségi, lelki erőforrásaink, tartalékaink a következő – akár nehéz – feladatokra.

Benyó Balázs, az Evangélikus Fejlesztési Iroda vezetője: 2021-ben elindult egyházunkban az az óvodafejlesztési program, amelyet a kormánnyal kötött megállapodás értelmében valósítunk meg. Jelen állás szerint tíz helyszínen kezdődtek meg az előkészítési és tervezési feladatok. A koncepciótervek már majdnem mindenhol véglegesnek tekinthetők.

A program kiemelkedő eleme, hogy 2021 szeptemberében Kecskeméten már meg is kezdhetette működését a Barackvirág Evangélikus Óvoda. Ez azért is volt rendkívüli eredmény, mert mindössze négy hónapunk volt arra, hogy átalakítsuk és az intézmény számára alkalmassá tegyünk az önkormányzat által rendelkezésünkre bocsátott földszinti épületszárnyat. A városban voltak ugyan korábban is törekvések evangélikus óvoda indítására, de a frissen szerveződő intézmény működésének szakmai feltételeit és tartalmát is ez alatt a rövid idő alatt, az építkezéssel párhuzamosan és azzal összhangolva kellett megteremteni.

Budapest-Kelenföldön, Sopronban, Aszódon szintén újonnan indulnak intézményeink, tehát újonnan kell építkoznünk. Bakonycsernyén és Veszprém-ben a már működő óvodák költözhetnek majd új épületbe. Pécssett felújítást, Irsán, Csömörön és Nagytarcsán bővítést tervezünk.

A tervezett soproni óvoda látványterve

A 2022. év kihívása a több helyszínen megkezdődő kivitelezési munkák koordinációja lesz. Az említett projektek közül Pécssett a legvalószínűbb, hogy ez év szeptemberére végezni tudunk a munkálatokkal. A megállapodás szerint egyébként az óvodafejlesztési program megvalósításának végső határideje 2023. december 31.

Az építőipari árak tavalyi drasztikus és idénre is prognosztizált emelkedése miatt óriási feladatot jelent a tervezett műszaki tartalom, illetve a rendelkezésre álló források összehangolása. Minden helyszínen oly módon törekszünk racionalizálásra, hogy az ne menjen a létrejövő óvoda minőségének rovására.

A megállapodás értelmében összesen tizennégy helyszínt érintene az óvodafejlesztés. Egyházunk jelezte a kormánynak, hogy az eredetileg tervezett összes beruházást csak többletforrás biztosítása esetén tudjuk maradéktalanul megvalósítani.

Ugyancsak irodánkhoz tartozik az evangélikus kórház. 2021 nyarán eredményesen lezárult a tervezési feladataira kiírt közbeszerzési eljárás. Jelenleg a kormány további támogatására várunk, hogy a tényleges tervezés megkezdődhessen.

Gregersen-Labossa György, a diakóniai bizottság elnöke: Az evangélikus diakónia Magyarországon 2021-ben is elvégezte szolgálatát. A munkatársaink intézményeinknek szinte mindegyikében nagy odaszánással végezték munkájukat, amelyért köszönet illeti őket.

Az elmúlt két évben a legnagyobb nehézséget a járvány okozta. A helyzet némileg javult az oltakozással, de a baj még mindig nem múlt el.

Különös öröm, hogy a nehéz körülmények között is maradt erő a diakóniai fejlesztésre, és az állammal folytatott tárgyalások is folytatódtak, amelyek során az együttműködésen volt a hangsúly. Az egyházak által az államtól fenntartásba vett intézmények jogi és tulajdoni viszonyait a törvényalkotók rendezték, és további átvételekről is szó van.

2022. január 1-jével Nagyszénáson bővült az evangélikus diakónia. Az idősellátás mellett a jövőben immáron egy nagyon színvonalas, szenvedélybeteget rehabilitáló központ is egyházunk diakóniájában végzi szolgálatát. A meglévő intézményeink is gyarapodhatnak, és legalább négy-öt önkormányzat is a

KÉPÖNK ILLUSZTRÁCIÓ

Magyarországi Evangélikus Egyházzal kíván együttműködni a szociális ellátás területén. Érezhető a bizalom és az együttműködési szándék. Minden új és átvett intézménynek akkor van értelme, ha a helyi evangélikus közösség erősödését szolgálja. Ezt az alapelvet követtük az elmúlt esztendőben is.

Továbbra is nehezíti munkánkat a szociális területen meglévő munkaerőhiány, illetve a nagyfokú pályaelhagyás. A bérek rendezése terén ebben a szektorban komoly elmaradások vannak. Reménység szerint a gazdasági növekedés 2022-ben megteremti a lehetőségét a további bérfejlesztésnek.

Nagy sikerként könyvelhető el, hogy egyházunk egyik intézménye, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat sikeresen pályázott a nevelőszülői képzések szervezésére, és az Evangélikus Hittudományi Egyetem Diakóniai Képzési Központjával együttműködve immáron az egyház maga képezheti a jövőbeli nevelőszülőket. A családi bölcsődék alapítása is lendületet vett. A jövőben e szolgáltatást az egyházközségek működtetésére bízunk.

Az önkéntes diakónia területén a Főbő Evangélikus Diakonisszaegyesület stratégiájában szerepel, hogy minél több Főbő-önkéntes diakóniai csoport alakuljon a gyülekezetekben, amelyeket az egyesület támogatni kíván.

A már említett diakóniai képzési központ képzései elindultak és bővülnek.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem együttműködik a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézettel és a németországi nürnbergi evangélikus diakóniai főiskolával, hogy a szakmai bázis erősödjön, és újabb, a szociális területre koncentráló szakok és képzések induljanak. A gyülekezetimunkatárs-képzés területén is tovább kell erősíteni a diakónia szerepét.

Ami a feladatokat illeti: a jövőben erősíteni kell a gyülekezetek diakóniai elköteleződését, az önkéntes munkát és az intézményeinkben dolgozó elkötelezett evangélikus munkatársak identitását. Szolgáló közösségeket kell szerveznünk, amelyek lelki és szakmai hidakat teremtenek az intézmények és gyülekezetek között.

Az evangélikus diakónia nyilvánosságát növelni kell, hogy az egyház társadalmi szerepvállalása nemzetközi, országos és helyi szinten egyre jobban megismerhetővé váljon. Ugyanakkor az intézmények anyagi helyzetét is tovább kell javítani; a korszerűsítéshez és fejlesztéshez állami és pályázati forrásokat kell bevonni, illetve ideje volna például a rezsiköltségek csökkentését a központi beszerzések megszervezésével elérni. Tovább haladunk az intézményi adminisztráció digitalizálásának fejlesztésével, és még nagyobb hangsúlyt teszünk a munkatársak képzésére és a rekreációs lehetőségek biztosítására.

■ Összeállította: V. J.

Adventi adománygyűjtés – egész éves segítség

Huszonhatodik alkalommal indította el 2021 adventjén országos pénzadománygyűjtését az Ökumenikus Segélyszervezet. A felhívás hatására több mint hétszáz ezren csatlakoztak az akcióhoz. A gyűjtés eredményét és a beérkezett összeg felhasználására vonatkozó tervet Lehel László elnök-igazgató február 2-án sajtótájékoztatón ismertette.

Az 1353-as adományvonalat az advent időszakában több mint 371 ezer alkalommal hívták országszerte; a hívásokon és az sms-eken keresztül több mint 92 millió forintnyi felajánlás érkezett. A Tesco áruházaiiban, illetve online felületén vásárolt adománykuponokból 85 millió forint gyűlt össze. A magán- és vállalati befizetések 90 millió forintot tettek ki. Így a 2021. évi országos adventi pénzadománygyűjtés során összesen 273 141 472 forint felajánlás érkezett.

A beérkezett adományok segítik a segélyszervezet országos intézményhá-

FOTÓ: ÖKUMENIKUS SEGÉLYSZERVEZET

lóján keresztül végzett egész éves minőségi munkavégzést, és hozzájárulnak a tervezett fejlesztésekhez is, így többek között a szolnoki központban egy újabb, a gyermekek fejlesztését célzó épületrész kialakításához, illetve a segélyszervezet olaszliszki központjának további korszerűsítéséhez, valamint munkahelyteremtő programok bővítéséhez.

Forrás: Ökumenikus Segélyszervezet

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hallgass meg minket, amikor bizalommal terjesztjük eléd könyörgésünket!

Könyörgünk, Urunk, a lelkeszi hivatásért. Áldd meg az igehirdetőket és a papi hivatásban állókat. Szólítsd meg a fiatalokat Szentlelkeddel, hogy meghallják hívó szavaid, és egyházi szolgálatba álljanak. Kérünk a teológusokért, akik kutatják és tanítják a hit igazságait. Adj nekik alázatot és lelki erőt, hogy a kísértések sodrában hűek és állhatatosak maradjanak. Áldd meg az egyház püspökeit és vezetőit, hogy fátkyaként világhithassanak.

Mindenható Isten! Könyörülj rajtunk és a világon, ahol terjed az erőszak és az igazságtalanság. Adj józan vezetőket, és őrizd meg őket a gonosztól, hogy a háború helyett a békén munkálkodjanak. Adj bölcsességet a közösségeknek és hazánk népének is, hogy a hazugságáradat közepette felismerje a jót, az igazat és a nemest.

Áldd meg a jóakarató véleményformálókat, és segítsd az igazságot érvényre jutni a tengernyi igazságtalanság ellenére. Fékezd a gonoszt, és segíts a jóra. Add, hogy az evangélium világossága áttörje a bűn sötétjét, és az együttérző közösségek növekedjenek, erősödjenek. Óvd meg a kereszténységet a bomlasztó eszméktől és tévtanoktól! Kérünk az egyházak hitvallóinak egységéért, amely Krisztus jelévé lesz a világban.

Könyörgünk a betegekért, az elesettekért, a megvetettekért, a kizsáztottakért. Áldd meg diakóniánkat! Áldd meg gyülekezeteinket, hogy a Szentlélek műhelyeként és szolgáló közösségek otthonaiként éljenek. Áldd meg falvainkat és városainkat, népünket és édes hazánkat!

Mindenható Isten, végtelen irgalmadban bízva kérünk, hallgass meg minket a mi Urunk Jézus Krisztusért, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön örökké.

Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • ÉvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUSZANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: **MondAe Kft.** (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

HATVANAD VASÁRNAP – MT 13,10–17

Boldogok a keresők

Találós kérdés. Máté evangéliumának 13. fejezete példázatgyűjtemény. Hat példázat a mennyek országáról és két példázat magyarázata, amelyek külön életet élnek. Együtt olyan, mint egy nagy találós kérdés a mennyek országáról.

Mi az: sok hiábavaló fáradozást váratlanul bőséges eredmény követ; nem látjuk előre, vetésünkből melyik mag hull jó földbe, az viszont rajtunk is múlik, bennünk milyen földbe hull; rejtetten van jelen, mint a kovász a tésztában; észrevétlenül kicsiny kezdetből hatalmassá növekedik; nem elválasztható, nem beazonosítható, mégis, ha rátalálunk, mindennél fontosabbá válik; mindent el kell adnunk érte; van, aki nem keresi, mégis rátalál; van, aki keresi, mégis váratlanul éri, amikor rátalál; nincs a kezünkben, nem birtokoljuk, nem kontrolláljuk?

Nagy Gáspár így ír erről a titokról:

*Talán sosem találok meg
ha nem keresem.*

*Ha nem keresem
az eltévedés kockázata
egyre nől elém.*

*Aki keresi minden
erejével és szorgalmával
az nem találja meg.*

*Titokban azért
várom hogy vár
lesben áll fölöttem
mint Ő a damaszkuszi Sugárúton.
[...]*

*Aki nem keresi
az belebotlik.*

*De nem tudja hogy
megtalálta mert csak
járt-kelt a világban.
[...]*

*Ha nem keresem
talán sosem talál rám.
[...]*

(Mai zsolttár-kivonat)

Mégsem egyszerű találós kérdések a példázatok. Nincs meg előre a helyes megfejtés. Egyszer a lelkészakadémián beszélgettünk egy másik példázatról, a tékozló fiúról. A legszebb példázat, az irodalom legszebb története. Gyermekkorunktól sokszor hallottuk, tanultuk hittanórán, tanítottuk, prédikáltunk róla nemegyszer. Mégis, ebben a beszélgetésben annyi újat fedtünk fel, nem tudtuk abbahagyni a beszélgetést, már ránk szóltak a konyháról, hogy kihűl az ebéd. A példázatok újra és újra megérintenek, feltárják előttünk a valóságot.

Akik előtt zárva a titok. Igénk azonban figyelmeztet: a mennyek országának valósága bármennyire is ajándék és meglepetés, bármennyire nincs a mi hatalmunkban, váratlanul érkezik; mégis van, akit nem érintenek meg a példázatok, nem fedik fel titkokat számára; vannak, akiknek nincs részük a rátalálás örömeiben.

Mert szemükkel nem akarnak látni, fülükkel nem akarnak hallani, szívükkel nem akarnak érteni. Akik nem akarnak gyógyulást és megtérést. Vagy azért, mert azt gondolják, nekik nincs szükségük rá, csak másoknak. Ők már rendben vannak,

”

ők már megtértek, gyógyultak, míg mások még nem. Már csak másokat oktatnak, másoktól elhatárolódnak. Szívük kövér a magabiztosságtól, önelégültségtől. Fülükkel nem akarnak hallani, nem kíváncsiak mások helyzetére, szempontjaira. Szemüket behunyják a valóság elől és mások szenvedése elől.

Vagy érzik, hogy szükségük lenne gyógyulásra, de nincs bátorságuk rákérdezni életük mélyebb motivációira, mélyebb igazságokra. Félnek, hogy megrendül, ami jelenlegi életüknek úgy-ahogy biztonságot ad. Félnek kilépni a komfortzónájukból.

VINCENT VAN GOGH: A MAGVETŐ (1888)

A megtérés mindössze belátást jelent: hogy nincs okunk az önelégültségre, és nincs okunk feltételezni: a mi igazságunk felette áll mások igazságának. Belátását annak, hogy életünk folytonos változás, lelki növekedés. Hogy a példázatok nem fejtették meg véglegesen, hanem titkokat tartogatnak számunkra, megtérésre, gyógyulásra hívnak.

Boldogmondás. „A ti szemetek pedig boldog, mert lát, és fületek boldog, mert hall.” Nincs bezárva, nincs behunyva. Máté evangélista a nyitott szívű, kereső embert mondja boldognak. A boldogmondások boldogjai számára nyílnak meg a példázatok. Akik üres kézzel állnak Isten előtt – a lelki szegényeké a mennyek országa.

Akik éheznek és szomjaznak az igazságra. A szelídek, irgalmasok, tiszta szívűek, sírók, akik belátják, hogy Isten irgalmára szorulnak. Mindazok, akik bátrak elviselni a kételyt, a keresést, a hiányt. Elviselni, hogy kérdéseinkre nem érkezik azonnal válasz. „...sok próféta és igaz ember kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látták...” Harmadnapra megérkezik a válasz minden keresőnek.

■ KÉZDY PÉTER

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Hálát adunk, hogy a keresők, hiányt szenvedők Jézus halálában és feltámadásában ráismerhetnek kegyelmedre. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 20.) *Ti pedig, testvéreim, Izsák módjára az ígéret gyermekei vagytok.* Gal 4,28 (1Móz 26,4b; Lk 8,4–8 [9–15]; Zsid 4,12–13; Zsolt 99) Izsák a szülei számára nemcsak tervezett és várva várt, de többszörösen megígért gyermek volt. Pál apostol arról tesz nekünk bizonyosságot, hogy ez – ha nem is feltétlenül szüleink vonatkozásában, de – ránk is igaz. Isten minket is tervezett, akart, várakozással és ígérettel küldött a világba. Fontosak, szeretettek, számontartottak vagyunk! Ígéretet hordozunk, Isten ígéretei bennünk is valósággá válnak. Ízelgessük ezt a csodát: nem emberi vágy, nem hibák, véletlenek és nem szerencse vagy szerencsétlenség, hanem Isten hívott életre minket, hogy beteljesedjen rajtunk és bennünk az ő akarata.

Hétfő (február 21.) *Lelki győtreimeitől megszabadulva, elégedetten szemléli majd őket.* Ézs 53,11a (Kol 2,10; 5Móz 32,44–47; Ef 4,17–24) Élethelyzettől függően lehet akár a reggeli készülődés, a lakásunk állapota, egy ebéd, egy nagyobb vagy kisebb elkészült munka, alkotás: nagy öröm az, ha elégedetten nézhetünk végig rajta. És milyen kitüntető, ha rajtunk néz végig valaki, és elégedettség tölti el! Isten nem hibát kereső, kritikus tekintettel szemlél minket, hanem az elégedettséget kereső szeretet szemével: mint gyermekeit, alkotásait. Örömmel állunk-e meg előtte, hogy végigjárassa rajtunk pillantását? Vajon tényleg elégedett lesz, ha ránk néz? Egy biztos: ha Krisztussal kézen fogva lépünk elé, biztosak lehetünk az örömeiben.

Kedd (február 22.) *A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt! Az Úr közel!* Fil 4,5 (Bír 5,3; Ám 8,[4–10]11–12; Ef 4,25–32) Az utóbbi években ugrásszerűen megnőtt az ismert emberek, influenszerek száma. Egyre többször kerülök abba a helyzetbe, hogy nem tudom, mitől, miről híres az adott személy. Pál apostol arra hív minket, hogy nekünk a szelídségünk legyen az a tulajdonságunk, amelyről mindenki tud, amely az ismertetőjelünk, amellyel megjelenünk a világban. Nem rejtegetnivaló ez, és nem is tutyimutyiság, nem is gyengeségünk. A szelídségünk ajándék, amelyre nagy szüksége van a világnak. Pál apostol ebben a levelében lelkesen és örömmel ír. Minket is lelkesít: az Úr közel! Mutassuk hát meg mindenkinek mindazt a jót, amelyet Krisztusban kaptunk: szelídséget, szeretetet, örömet, békességet!

Szerda (február 23.) *Akkor nem vallanék szégyent, ha figyelnék minden parancsolatra.* Zsolt 119,6 (Jn 4,34; Lk 6,43–49; Ef 5,1–14) Aki közlekedik, annak nagyon sok mindenre kell egyszerre odafigyelnie – ha autót vezet, akkor még inkább –,

hogy ne okozzon vagy szenvedjen balesetet: az időjárási körülményekre, a látási viszonyokra, a többi közlekedőre, a sebességre, és így tovább. Egyáltalán nem könnyű dolog, de százszor könnyebbnek tűnik, mint betartani Isten minden parancsolatát. Hogy lehetséges ez egyáltalán? A magunk erejéből se-hogy – egyedül a Szentlélek segítségével, Istennel folyamatos kapcsolatban állva, őt minél jobban megismerve. Ezért kérjük, hogy betöltsön minket Isten Lelke!

Csütörtök (február 24.) *Megesküdött atyánknak, Ábrahám-nak; és megadja nekünk, hogy ellenségeink kezéből megszabadulva, félelem nélkül szolgáljunk neki.* Lk 1,73–74 (Ézs 25,8b; 1Thessz 1,2–10; Ef 5,15–20) A mai társadalom át van itatva ellenségképekkel, arra viszont nem nagyon gondolunk, hogy a túl sok tévézés vagy telefonozás, egy rossz szokás vagy a munkahelyi, otthoni stressz is ellenségünk lehet. Pedig ezek is hozzájárulnak a boldogtalanság érzésének kialakulásához, és Istentől távolabb vonnak. De ha Istent tesszük az első helyre, és szolgálatot vállalunk (akár a gyülekezetünkben valamilyen szolgálatot, akár otthon másokért is imádkozunk), az ránk is hatással van, nem csak arra, akinek segítünk. Jó érzéseket kelt, gyűlölet helyett szeretetet ébreszt, és elűzi a félelmet.

Péntek (február 25.) *Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtettek.* Mt 5,6 (Zsolt 135,14; 2Tim 3,[10–13]14–17; Ef 5,21–33) Igazi jézusi oximoron: boldog boldogtalanság. Mégis nemcsak reményteljes, de mélyen igaz: azt teszi igazán boldoggá az igazság, aki annyira vágyik rá, mint az éhező-szomjazó a táplálékra és a vízre. Akiben nincs ilyen elemi vágy, azzal csak megtörténik, azt nem teszi boldoggá. Vágyjuk az igazságot, mert Isten boldoggá akar minket tenni általa!

Szombat (február 26.) *Jézus mondja: Aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.* Jn 8,12b (Zsolt 27,1a; Mt 13,31–35; Ef 6,1–9) Gyerekkoromban féltem a sötétben, ezért mindig kellett valami kis éjjeli fény. Felnöve pedig a gyerekeim kedvéért nincs teljes sötétség: különböző színű és fényerejű éjjeli fények lettek elhelyezve szerte a lakásban. Mert sötétségben járni félelmetes (gyerekek szemében a szörnyek helye a sötét) és veszélyes (felnőttek szemében a bútorok, amelyeknek nekiütközünk). De a ragyogó napsütés is elvakíthat. A Jézus által kínált világosság egészen különleges: az élet világossága. Mindent láthatóvá tesz, nem hagy helyet szörnyeknek sem, elűzi a sötét fellegeteket, de nem vakít el – teljessé teszi az életünket.

MEGJELENT!

A **credo** – könyvek
első kiadványa

3500-Ft helyett 2800 Ft

ARRÓL BESZÉLNI, AMI VAN IN MEMORIAM PILINSZKY JÁNOS

A száz éve született Pilinszky János emlékére – egyszerűen és bátran – próbálunk arról beszélni, ami van. Istenről és emberről, teremtőről és teremtettről, kapcsolatáról és magányról, szolgálatról és angyalokról – törékeny emberi életünk csomópontjairól.

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Jelöljön médiakommunikációs alkotást a 2022. évi Bornemisza Péter- és Írónád díjra!

A Magyarországi Evangélikus Egyház ismét kitüntetésekkel ismeri el azokat a világi és evangélikus egyházi felületeken publikált alkotásokat, amelyek az evangélikusság és az evangélikus egyház pozitív megítélését, népszerűsítését vagy missziós tevékenységét segítették elő az elmúlt évben.

Jelölést leadni **2022. február 28-ig** lehet az egyház honlapjáról (Evangélikus.hu) elérhető online jelölőfelületen.

Bornemisza-
díj 2022

Írónád
díj 2022